

ΣτΕ (Ολ.) 1972/2012

[Συνταγματικότητα ειδικού τέλους ακινήτων (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.)]

Πρόεδρος: Π. Πικραμμένος

Εισηγητής: Ευ. Νίκα, Σύμβουλος

Το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών δεν αποτελεί νέο πάγιο φόρο, αλλά έκτακτο μέτρο προς αντιμετώπιση ιδιαιτέρως σοβαρού, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, δημοσιονομικού προβλήματος. Προστιθέμενο στις έκτακτες φορολογίες που επιβλήθηκαν την τελευταία τριετία συνεπάγεται μεν αυξημένη φορολογική επιβάρυνση των πολιτών, όμως υπό τις δεδομένες συνθήκες συνιστά ανεκτό περιορισμό της περιουσίας (μειοψ.). Η ανάθεση της εισπράξεώς του σε μη κρατικά όργανα (ΔΕΗ και εναλλακτικοί πάροχοι ηλεκτρικής ενέργειας) δεν αντίκειται στην αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, εφ' όσον τα όργανα αυτά περιορίζονται στο έργο της απλής εισπράξεως βεβαιωμένων φόρων και δεν εξοπλίζονται περαιτέρω με μέσα αναγκαστικής εκτελέσεως (μειοψ.). Ωστόσο, η θεσπιζόμενη δυνατότητα της ΔΕΗ και των εναλλακτικών παρόχων να προβαίνουν σε διακοπή της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος προς τον καταναλωτή συνιστά μη επιτρεπτή παρέμβαση του νομοθέτη σε όρους συνεστημένης σύμβασης, ενώ επίσης άγει σε αναίρεση της καθολικότητας της παροχής υπηρεσιών κοινωφελούς δικτύου για λόγο που δεν είναι συναφής με την εν λόγω παροχή και, ως εκ τούτου, αντίκειται στο Σύνταγμα (μειοψ.).

[...]

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως παραδεκτώς συμπληρώθηκε με το από 11.11.2011 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 1211/2011 αποφάσεως του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών υπό τον τίτλο «Καθορισμός του τρόπου και της διαδικασίας για: α) την εισπραξη του έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών μέσω των λογαριασμών κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, β) τη βεβαίωση και εισπραξη του τέλους κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. από τον κύριο ή επικαρπωτή του ακινήτου σε περίπτωση μη καταβολής του μέσω των λογαριασμών κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, γ) τη βεβαίωση και εισπραξη του τέλους σε περίπτωση μη συνδρομής των προϋποθέσεων απαλλαγής και δ) την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 6, 7, του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 11 καθώς και των προϋποθέσεων επιστροφής του ειδικού τέλους από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., για το έτος 2011» (ΦΕΚ Β' 2298/13.10.2011).

3. Επειδή, η κρινομένη αίτηση, εισήχθη στην Ολομέλεια λόγω μείζονος σπουδαιότητας με την από 1.11.2011 πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 παρ. 2 εδ. α' του π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ Α' 8).

4. Επειδή, ο αιτών φερόμενος, κατά τα προσκομισθέντα στοιχεία, ως ιδιοκτήτης ηλεκτροδοτούμενου διαμερίσματος και υποκείμενος, ως εκ τούτου, κατά τα ειδικότερον εκτιθέμενα σε επόμενες σκέψεις, στο Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.), που αποτελεί το αντικείμενο ρυθμίσεως της προσβαλλομένης κανονιστικής πράξεως, μετ' εννόμου συμφέροντος ασκεί την υπό κρίση αίτηση.

5. Επειδή, η προσβαλλομένη υπουργική απόφαση εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 53 παρ. 13 του ν. 4021/2011 (ΦΕΚ Α' 218/3.10.2011) και προβαίνει σε εξιδίκευση και ρύθμιση των λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων του εν λόγω άρθρου 53, με τις οποίες επιβλήθηκε και ρυθμίσθηκε το «Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.)». Επομένως, τυχόν ανίσχυρο των διατάξεων του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 καθιστά μη νόμιμες και ακυρωτέες τις ρυθμίσεις της προσβαλλομένης κανονιστικής πράξεως που στηρίζονται σ' αυτές και, ως εκ τούτου, παραδεκτώς προβάλλονται με την κρινομένη αίτηση λόγοι περί αντισυνταγματικότητας των νομοθετικών αυτών διατάξεων (πρβλ. ΣτΕ 668/2012).

6. Επειδή, με το άρθρο 53 παρ.1 του ν. 4021/2011 επιβλήθηκε «ειδικό τέλος υπέρ του Δημοσίου στις ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες των ακινήτων που υπάγονται κατά τη 17η Σεπτεμβρίου κάθε έτους στο τέλος ακίνητης περιουσίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 του ν. 2130/1993 (Α'62)», ως προς δε τα προσδιοριστικά στοιχεία του τέλους αυτού ορίσθηκαν στις επόμενες διατάξεις του ιδίου άρθρου τα εξής: «2. Για τον υπολογισμό του τέλους της παραγράφου 1 λαμβάνεται υπόψη το εμβαδό της δομημένης επιφάνειας, το ύψος της τιμής ζώνης και η παλαιότητα του ακινήτου, όπως αυτά αναγράφονται στο λογαριασμό της Δ.Ε.Η. ή τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος με βάση τα οποία λογίστηκε κατά τη 17.9.2011 το τέλος ακίνητης περιουσίας της παρ.1 του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, καθώς και συντελεστής προσαύξησης αντιστρόφως ανάλογος προς την παλαιότητα του ακινήτου και συντελεστής προσδιορισμού του τέλους σε ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο σύμφωνα με τους ακόλουθους πίνακες: α) ... [πίνακας συντελεστών ειδικού τέλους (ευρώ/τ.μ.)] β) ... [πίνακας συντελεστών παλαιότητας] 3. Το ποσό του τέλους προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων των ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών για τις οποίες υπολογίστηκε από τη Δ.Ε.Η. ή τους

εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος το τέλος της παρ.1 του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, επί το συντελεστή του ειδικού τέλους που αντιστοιχεί στην τιμή ζώνης του ακινήτου και επί το συντελεστή προσαύξησης που αντιστοιχεί στην παλαιότητα του ακινήτου, σύμφωνα με τους πίνακες της προηγούμενης παραγράφου. Ειδικά για τα ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα για τα οποία δεν έχει καθοριστεί τιμή ζώνης και δεν έχει υπολογιστεί το τέλος του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, εφόσον δεν υπάρχει απαλλαγή σύμφωνα με την παράγραφο 5 του παρόντος, το ειδικό τέλος του παρόντος άρθρου υπολογίζεται με πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων του ακινήτου επί συντελεστή τρία (3). Στην περίπτωση που δεν υπάρχει και το εμβαδόν του ακινήτου, το ειδικό τέλος υπολογίζεται, κατά τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, με βάση τα τετραγωνικά μέτρα που ελήφθησαν υπόψη για τον υπολογισμό των δημοτικών τελών. 4. Το τέλος βαρύνει για μεν το 2011 τον κατά τη 17.9.2011 κύριο του ακινήτου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και σε περίπτωση επικαρπίας τον επικαρπωτή, για δε το 2012 τον κατά την 28.4.2012 κύριο ή επικαρπωτή αντίστοιχα. Σε περίπτωση συνιδιοκτησίας το ποσό του τέλους υπολογίζεται κατά το λόγο της μερίδας κάθε συνιδιοκτήτη. 5. Στο ειδικό τέλος του παρόντος άρθρου δεν υπόκεινται τα ακίνητα που ανήκουν: α) στο Ελληνικό Δημόσιο, στα Ν.Π.Δ.Δ, στους Ο.Τ.Α. και τις δημοτικές επιχειρήσεις, β) ... γ) ... Επίσης απαλλάσσονται από το έκτακτο ειδικό τέλος: α) Οι κοινόχρηστοι χώροι πολυκατοικιών και ξενοδοχειακών καταλυμάτων β) Τα ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί:-ως διατηρητέα... -ως χώροι ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων και γ) Τα ακίνητα που έχουν αποκλειστικά γεωργική ή κτηνοτροφική ή βιοτεχνική ή βιομηχανική χρήση. 6. Κατ' εξαίρεση των παραγράφων 2 και 3, το ειδικό τέλος του παρόντος άρθρου ισούται με 0,5 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, ανεξάρτητα από την τιμή ζώνης και την παλαιότητα του ακινήτου, για ένα ακίνητο που ιδιοκατοικείται και ανήκει κατά κυριότητα ή επικαρπία σε: α) πολύτεκνο... β) σε πρόσωπο που είναι το ίδιο ή πρόσωπο που το βαρύνει φορολογικά, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ΚΦΕ, ανάπηρο, ... Ομοίως, κατ' εξαίρεση των παραγράφων 2 και 3 δεν οφείλεται το ειδικό τέλος του παρόντος άρθρου για ένα ακίνητο που ιδιοκατοικείται και ανήκει κατά κυριότητα ή επικαρπία σε μακροχρόνια άνεργο 7. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ο δικαιούχος ... υποβάλλει αίτηση στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.)...».

7. Επειδή, όπως εξαγγέλλεται στις πρώτες γραμμές της πρώτης παραγράφου του ως άνω άρθρου 53 του ν. 4021/2011 και όπως αναλύεται στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το σχέδιο διατάξεως του άρθρου 53, το οποίο είχε κατατεθεί ως “προσθήκη-τροπολογία”, η επιβολή του τέλους αυτού υπαγορεύθηκε από την επιτακτική ανάγκη να

ληφθούν μέτρα έκτακτα και κατεπείγοντος χαρακτήρα, ώστε, παρά την αναθεώρηση των προβλέψεων για το δημοσιονομικό έλλειμμα συνεπεία αναθεωρήσεως του βαθμού ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, να καταστεί παρ' όλα αυτά δυνατόν να επιτευχθούν οι τεθέντες δημοσιονομικοί στόχοι μειώσεως του ελλείμματος τόσο για το 2011 όσο και για το 2012. Ως εκ τούτου, εφ' όσον δηλαδή το επίδικο τέλος δεν επιβάλλεται σε ανταπόδοση συγκεκριμένης υπηρεσίας παρεχομένης από το Κράτος προς τους επιβαρυνόμενους με αυτό, τα δε έσοδα από την είσπραξή του περιέρχονται στον κρατικό προϋπολογισμό προς κάλυψη του δημοσιονομικού ελλείμματος, ήτοι προς εξυπηρέτηση γενικότερου κρατικού σκοπού, δεν συνιστά ανταποδοτικό τέλος, αλλά φόρο κατά την έννοια του άρθρου 78 του Συντάγματος. Αλλωστε, η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων, από την οποία, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, εξαρτάται απολύτως η πραγματική αξία της βαρυνόμενης με το επίδικο τέλος ακίνητης περιουσίας, συνιστά μεν σκοπό δημοσίου συμφέροντος, όχι, όμως παροχή ειδικής ωφελείας προς τους βαρυνόμενους με αυτό, ώστε να αναιρείται ο χαρακτήρας του εν λόγω “τέλους” ως φορολογικής επιβαρύνσεως.

8. Επειδή, περαιτέρω, η εν λόγω φορολογική επιβάρυνση έχει έκτακτο χαρακτήρα, όπως τούτο εξαγγέλλεται στον τίτλο του ως άνω άρθρου 53 του ν. 4021/2011 [«Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.)»] και όπως προκύπτει τόσο από τις επί μέρους ρυθμίσεις του νόμου όσο και από το προαναφερθέν περιεχόμενο της οικείας αιτιολογικής εκθέσεως, αλλά και τις γενόμενες στην Βουλή σχετικές συζητήσεις. Ειδικότερα, ναι μεν, κατά την προπαρατεθείσα παράγραφο 1 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. επιβάλλεται στις ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες των ακινήτων που υπάγονται “κατά την 17η Σεπτεμβρίου κάθε έτους” στο τέλος ακίνητης περιουσίας του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, όμως, στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου εξειδικεύεται σαφώς ότι η επιβάρυνση από το “τέλος” αφορά μόνον τα έτη 2011 και 2012, αφού προβλέπεται ότι «το τέλος βαρύνει για μεν το 2011 τον κατά τη 17.9.2011 κύριο του ακινήτου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και σε περίπτωση επικαρπίας τον επικαρπωτή, για δε το 2012 τον κατά την 28.4.2012 κύριο ή επικαρπωτή». Ο έκτακτος χαρακτήρας του επιδικού “τέλους” συνάγεται, άλλωστε, και από το περιεχόμενο της οικείας αιτιολογικής εκθέσεως, σύμφωνα με την οποία το “τέλος” επιβλήθηκε προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι μειώσεως του ελλείμματος για τα έτη 2011 και 2012, και επιβεβαιώνεται από τις δηλώσεις του Υπουργού Οικονομικών, κατά την σχετική συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής, ότι «[το τέλος] αυτό θα ισχύσει και το 2012 και μετά ενσωματώνεται στο εθνικό φορολογικό σύστημα» (Πρακτικά της Βουλής, Συνεδρίαση ΣΙΗ',

22.9.2011, σελ. 17406) και ότι «το τέλος αυτό επιβάλλεται για το 2011 και για το 2012 και εντάσσεται στο εθνικό φορολογικό σύστημα για τα επόμενα έτη, αλλά εκεί βεβαίως θα επεξεργαστούμε όλες τις παραμέτρους του συστήματος και όλες τις επιβαρύνσεις των ακινήτων ...» (Πρακτικά της Βουλής, Συνεδρίαση ΣΙΗ', 22.9.2011, σελ. 17407). Κατά δε την συγκλίνουσα γνώμη της Συμβούλου Ο. Ζύγουρα ο έκτακτος και προσωρινός χαρακτήρ του μέτρου προκύπτει, επί πλέον, ευθέως, από την ρητή αναφορά στην παρ. 1 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, κατά την οποία το μέτρο επιβάλλεται «για επιτακτικούς λόγους εθνικού συμφέροντος που συνίστανται στην άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος» Η αναφορά αυτή, στο ίδιο το κείμενο του νόμου, στους λόγους επιβολής του μέτρου δεν στερείται κανονιστικού περιεχομένου, έχει δε την έννοια ότι με αυτήν οριοθετείται, κατ' αρχήν, από τον ίδιο το νομοθέτη το χρονικό πλαίσιο ισχύος του μέτρου, το οποίο δεν δύναται να αφορά παρά στην αντιμετώπιση της ανάγκης για «άμεση» μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Προσδιορίζεται δε περαιτέρω, με την παρ. 4 του ιδίου άρθρου, ειδικότερα, η χρονική διάρκεια ισχύος του μέτρου, το οποίο, κατά την τελευταία αυτή διάταξη, αφορά στα έτη 2011 και 2012. Μειοψήφησε ο Σύμβουλος Γ. Ποταμιάς, κατά την γνώμη του οποίου ο επίδικος φόρος, όπως επιβάλλεται με το άρθρο 53 παρ.1 του ν. 4021/2011, έχει πάγιο χαρακτήρα.

9. Επειδή, στην μεν παράγραφο 1 του άρθρου 78 του Συντάγματος ορίζεται ότι «Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττεται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος», στην δε παράγραφο 4 του ιδίου άρθρου ότι «Το αντικείμενο της φορολογίας, ο φορολογικός συντελεστής, οι απαλλαγές ή εξαιρέσεις από τη φορολογία ... δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης». Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, το αντικείμενο και το υποκείμενο του φόρου, ο φορολογικός συντελεστής καθώς και οι απαλλαγές ή εξαιρέσεις από αυτόν πρέπει να θεσπίζονται με τυπικό νόμο και όχι με πράξη της Διοικήσεως που εκδίδεται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση. Δεν αποκλείεται, όμως, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η επιβολή φόρου δια του προσδιορισμού του υποκειμένου, του αντικειμένου και του συντελεστή του φόρου κατά παραπομπή σε διατάξεις άλλου τυπικού νόμου, εφ' όσον έτσι προσδιορίζονται εμμέσως μεν, πλην σαφώς, τα απαιτούμενα από την διάταξη του άρθρου 78 παρ.1 του Συντάγματος απαιτούμενα προσδιοριστικά στοιχεία του φόρου.

10. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, στο άρθρο 53 του ν. 4021/2011 ορίζεται, στην μεν παράγραφο 1 αυτού, ότι το επίδικο τέλος επιβάλλεται «στις ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες των ακινήτων που υπάγονται κατά τη 17η Σεπτεμβρίου κάθε

έτους στο τέλος ακίνητης περιουσίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 του ν. 2130/1993», στην δε παράγραφο 4 ότι «το τέλος βαρύνει για μεν το 2011 τον κατά τη 17.9.2011 κύριο του ακινήτου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και σε περίπτωση επικαρπίας τον επικαρπωτή, για δε το 2012 τον κατά την 28.4.2012 κύριο ή επικαρπωτή». Εξαιρέσεις και απαλλαγές από το τέλος προβλέπονται στις επόμενες παραγράφους 5 και 6 εν όψει του προσώπου του ιδιοκτήτη ή της χρήσεως για την οποία ηλεκτροδοτείται το ακίνητο, στην δε παράγραφο 7 προβλέπεται η θέσπιση διαδικασίας για την υπό της Γ.Γ.Π.Σ. ενημέρωση της ΔΕΗ και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος, κατ' αρχήν, πρό της βεβαιώσεως του επιδικού τέλους, ως προς την συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της παραγράφου 6 (μειώσεις- απαλλαγές). Περαιτέρω, στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου καθορίζονται δέκα (10) συντελεστές προσδιορισμού του τέλους, εκπεφρασμένοι σε ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο φορολογουμένης επιφανείας. Οι εν λόγω συντελεστές κλιμακώνονται από το ποσό των πενήντα λεπτών (0,5) έως το ποσό των δεκαέξη (16) ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο σε αντιστοιχία με το ύψος της ισχύουσας τιμής ζώνης, στην οποία βρίσκεται το βαρυνόμενο ακίνητο (τιμή ζώνης από 0 έως 500 ευρώ: συντελεστής 3, τιμή ζώνης από 501 έως 1000 ευρώ: συντελεστής 4 κ.ο.κ.), περιλαμβάνεται δε σ' αυτούς και ο "ειδικός" συντελεστής των 0,5 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο για ακίνητα σε περιοχές με τιμή ζώνης από 0 έως 3000 ευρώ, τα οποία ιδιοκατοικούνται από πολύτεκνους και αναπήρους. Στην ίδια παράγραφο καθορίζονται και έξη (6) συντελεστές προσαύξησης αντιστρόφως ανάλογοι προς την παλαιότητα του ακινήτου, οι οποίοι κλιμακώνονται από 1 έως 1,25 (4 έως 0 έτη: συντελεστής παλαιότητας 1,25, 9 μέχρι και 5 έτη: συντελεστής παλαιότητας 1,20 κ.ο.κ.), από τους οποίους ο συντελεστής παλαιότητας 1, που αντιστοιχεί, κατ' αρχήν, σε ακίνητα παλαιότερα των 25 ετών, είναι εφαρμοστέος, ανεξαρτήτως παλαιότητας, και σε ακίνητα σε περιοχές με τιμή ζώνης από 0 έως 3000 ευρώ τα οποία ιδιοκατοικούν πολύτεκνοι και ανάπηροι. Το οφειλόμενο ποσό τέλους προκύπτει, κατά τα οριζόμενα στην επομένη παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου, από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων των ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών επί τον συντελεστή του ειδικού τέλους, που αντιστοιχεί κατά τα ανωτέρω στην τιμή ζώνης του ακινήτου, και επί τον συντελεστή προσαύξησης που αντιστοιχεί στην παλαιότητα του ακινήτου, τα στοιχεία δε αυτά, ήτοι το εμβαδόν των επιφανειών, το ύψος της τιμής ζώνης και η παλαιότητα του ακινήτου, λαμβάνονται όπως αναγράφονται στο λογαριασμό της Δ.Ε.Η. ή των εναλλακτικών προμηθευτών του ηλεκτρικού ρεύματος και με βάση τα οποία υπολογίστηκε κατά την 17.9.2011 το τέλος ακίνητης περιουσίας της παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 2130/1993. Ειδικά, για τα

ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα, για τα οποία δεν έχει καθοριστεί τιμή ζώνης και δεν έχει υπολογιστεί το τέλος ακίνητης περιουσίας, εφ' όσον δεν υπάρχει απαλλαγή σύμφωνα με την παρ. 5, η παράγραφος 3 του ως άνω άρθρου ορίζει ότι το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. υπολογίζεται με πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων του ακινήτου επί συντελεστή τρία (3), ενώ στην περίπτωση που δεν υπάρχει και το εμβαδόν του ακινήτου, το ειδικό τέλος υπολογίζεται με βάση τα τετραγωνικά μέτρα που ελήφθησαν υπόψη για τον υπολογισμό των δημοτικών τελών. Εξ άλλου, οι διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 2130/1993 για τον υπολογισμό του τέλους ακίνητης περιουσίας και οι διατάξεις για τον υπολογισμό των δημοτικών τελών, στις οποίες γίνεται αναφορά στις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, έχουν ως ακολούθως: το άρθρο 24 του ν. 2130/1993 (ΦΕΚ Α'62), με το οποίο επιβλήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 1993 τέλος επί "της αξίας της ακίνητης περιουσίας", της αξίας αυτής υπολογιζομένης μόνον βάσει του ύψους της τιμής ζώνης και του συντελεστή παλαιότητας όπως καθορίζονται και ισχύουν κάθε φορά με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών κατά την διαδικασία του άρθρου 41 του ν. 1249/1982 (ΦΕΚ Α'43), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του ν. 1473/1984 (ΦΕΚ Α'127), προέβλεψε ότι για την βεβαίωση και είσπραξη του τέλους αυτού, για τα ακίνητα που έχουν μετρητή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, ο ιδιοκτήτης ή επικαρπωτής ή νομέας υποβάλλει δήλωση για το έτος 1993 στον Δήμο, όπου βρίσκονται τα ακίνητα, ενώ για τα επόμενα έτη δήλωση υποβάλλεται μόνον για τα ακίνητα εκείνα, στα οποία έχει επέλθει μεταβολή στα στοιχεία της αρχικής δήλωσης (παρ.5). Μετά την υποβολή των ως άνω δηλώσεων οι Δήμοι και οι Κοινότητες, ύστερα από έλεγχο αυτών, καταρτίζουν κατάσταση, στην οποία για κάθε υπόχρεο αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία του, ο αριθμός του μετρητή που αντιστοιχεί σε κάθε ακίνητο και η "αξία κάθε ακινήτου" ανά μετρητή της Δ.Ε.Η. υπολογισθείσα, κατά τα προαναφερθέντα, μόνον βάσει της ισχύουσας για το ακίνητο τιμής ζώνης και του οικείου συντελεστή παλαιότητας. Στην κατάσταση αυτήν περιλαμβάνονται και τα ακίνητα για τα οποία δεν υποβλήθηκε δήλωση από τους υποχρέους, με βάση τα στοιχεία που τηρούνται σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα, ή με αυτά που προκύπτουν ύστερα από έλεγχο για τον προσδιορισμό των ακινήτων που δεν δηλώθηκαν. Τα ανωτέρω στοιχεία μπορεί να μεταβάλλονται για την προσαρμογή τους προς τα μηχανογραφικά δεδομένα της Δ.Ε.Η., με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Η κατάσταση αυτή μαζί με την απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου, περί καθορισμού του συντελεστή του τέλους, αποστέλλονται εφάπαξ στη Δ.Ε.Η. μέχρι 30 Νοεμβρίου (1993) και ισχύουν μέχρι να τροποποιηθούν ή καταργηθούν (παρ.8). Περαιτέρω, ο ν. 27/1975 (ΦΕΚ Α'74), που όρισε ότι «τα κατά την κείμενη νομοθεσίαν οφειλόμενα τέλη καθαριότητας και αποκομιδής απορριμμάτων και φωτισμού υπέρ των δήμων και

κοινοτήτων καθορίζονται δι' έκαστον εστεγασμένον ή μη χώρον ανά μετρητήν παροχής ηλεκτρικού ρεύματος προς φωτισμόν παρά της ΔΕΗ» (άρθρο 1 παρ.1), προέβλεψε ότι «επί ειδικών καταστάσεων περιεχουσών τα αναγκαία στοιχεία των υποχρέων καταναλωτών, αίτινες εκτυπούνται υπό της ΔΕΗ και αποστέλλονται εις τους δήμους και τας κοινότητας το βραδύτερον μέχρι τέλους του μηνός Ιουλίου 1975 καταχωρίζεται υπ' αυτών η κατά τας υπευθύνους δηλώσεις εμβαδομέτρησις των ήδη ηλεκτροδοτουμένων χώρων. Αι καταστάσεις αύται, μετά την κατά τα ανωτέρω συμπλήρωσίν των, επιστρέφονται εις την ΔΕΗ ...» (άρθρο 2 παρ.1).

11. Επειδή, από τις εκτεθείσες ανωτέρω διατάξεις προκύπτει εν πρώτοις ότι αντικείμενο της επίδικης φορολογικής επιβαρύνσεως είναι οι ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες των ακινήτων και ειδικότερα το εμβαδόν αυτών, όπως αυτό έχει καταχωρισθεί στην βάση πληροφοριών του Διαχειριστή Δικτύου της ΔΕΗ και αναγράφεται στους λογαριασμούς της Δ.Ε.Η. ή των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος, βάσει του οποίου (εμβαδού) υπολογίσθηκε στις 17.9.2011 το τέλος επί της ακίνητης περιουσίας του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, ή, στην περίπτωση που δεν έχει υπολογισθεί το τέλος του άρθρου 24 του ν. 2130/1993 και δεν υπάρχει και το εμβαδόν του ακινήτου, τα τετραγωνικά μέτρα που ελήφθησαν υπ' όψη για τον υπολογισμό των δημοτικών τελών. Συνεπώς, το αντικείμενο του φόρου προσδιορίζεται, όπως απαιτείται από το άρθρο 78 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, από το νόμο και, επομένως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως. Περαιτέρω, δεδομένου ότι το αντικείμενο του ως άνω φορολογικού βάρους ορίζεται στο νόμο, δεν αντίκειται στις ως άνω συνταγματικές διατάξεις ο προβλεπόμενος από το νόμο προσδιορισμός της εκτάσεως της φορολογητέας ύλης (ήτοι της επιφανείας των επιβαρυνομένων επιφανειών) κατά παραπομπή σε διατάξεις άλλου τυπικού νόμου και ειδικότερα με βάση τα τετραγωνικά μέτρα που αναγράφονται στον λογαριασμό της Δ.Ε.Η. ή των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος, τα οποία έχουν καταχωρισθεί στις μηχανογραφικές καταστάσεις της Δ.Ε.Η. και ήδη (μετά την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας) και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προαναφερθείσες διατάξεις των παραγράφων 5 και 8 του άρθρου 24 του ν. 2130/1994 (και της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 25/1975) ύστερα από την υποβολή δηλώσεων εκ μέρους των υποχρέων και την σύνταξη σχετικών καταστάσεων από τους Δήμους και τις Κοινότητες που προωθήθηκαν στην Δ.Ε.Η., τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

12. Επειδή, με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 ορίζονται ωσαύτως οι συντελεστές προσδιορισμού του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. Δεν αντίκειται δε, κατά τα ήδη εκτεθέντα, στο άρθρο 78 παρ.1 και 4 του Συντάγματος ο καθορισμός των συντελεστών του “τέλους” (ευρώ/τ.μ.) σε αντιστοιχία, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, προς τιμές ζώνης, οι οποίες έχουν καθορισθεί και ισχύουν, βάσει κανονιστικών υπουργικών αποφάσεων, για τον προσδιορισμό της αξίας των ακινήτων ως φορολογητέας ύλης σε άλλες φορολογίες (όπως στις φορολογίες μεταβιβάσεως ακινήτων, κληρονομιών, δωρεών κλπ.). Περαιτέρω, στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 καθορίζεται ρητώς και το υποκείμενο της φορολογικής επιβαρύνσεως του άρθρου αυτού, που είναι το πρόσωπο στο οποίο ανήκει η κυριότητα ή, εάν έχει συσταθεί, η επικαρπία του ακινήτου της παραγράφου 1 κατά τις κρίσιμες ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 4 του εν λόγω άρθρου, ενώ η πρόβλεψη στην παράγραφο 12 ότι, σε περίπτωση μη ιδιοκατοικήσεως, το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. καταβάλλεται από τον χρήστη του ακινήτου και, συνεπώς, καταναλωτή του ηλεκτρικού ρεύματος, αναγομένη στο στάδιο εισπράξεως του φόρου, δεν καθιστά τον τελευταίο υποκείμενο αυτού. Εν όψει των ανωτέρω πρέπει να απορριφθούν και οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους προβάλλεται ότι το υποκείμενο και ο φορολογικός συντελεστής του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. δεν καθορίζονται ευθέως από το νόμο.

13. Επειδή, ως προς τα αντιμετωπισθέντα στις προηγούμενες τέσσερεις παραγράφους ζητήματα ο Αντιπρόεδρος Ν. Σακελλαρίου και οι Σύμβουλοι Γ. Παπαγεωργίου και Δ. Αλεξανδρής διετύπωσαν την γνώμη ότι, αν και τα προσδιοριστικά στοιχεία του φόρου (υποκείμενο, αντικείμενο, συντελεστής) προσδιορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, συντρέχει, εν τούτοις, παράβαση της αρχής της βεβαιότητας του φόρου, η οποία, ως έκφανση της αρχής της νομιμότητας του φόρου κατοχυρώνεται στο άρθρο 78 του Συντάγματος, όπως αναλυτικότερα εκτίθεται κατωτέρω στην μειοψηφία των ιδίων μελών του Δικαστηρίου στην σκέψη 21 αναφορικά με την βεβαίωση του φόρου. Εξ άλλου, κατά την γνώμη του Συμβούλου Γ. Ποταμιά, ο επίδικος φόρος επιβάλλεται κατά παράβαση του άρθρου 78 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος. Τούτο δε διότι η κατά το άρθρο 78 παρ.1 του Συντάγματος επιβολή φόρου σε είδος περιουσίας από τυπικό νόμο προϋποθέτει αυτοτελές προσοδοφόρο (έστω και κατά τεκμήριο) περιουσιακό αντικείμενο. Τέτοια στοιχεία δεν περιέχει το επίδικο ειδικό τέλος στα ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα με οικιστική ή εμπορική χρήση, το οποίο επιβλήθηκε με κριτήριο τη δυνατότητα ταχείας είσπραξης των σχετικών εσόδων (βλ. αιτιολογική έκθεση της προσθήκης αιτιολογίας). Το εμβαδόν μιας ηλεκτροδοτούμενης επιφάνειας δεν αποτελεί είδος περιουσίας κατά την έννοια του άρθρου 78 παρ. 1 του Συντάγματος διότι

δεν αποτελεί αυτοτελές προσοδοφόρο αντικείμενο ούτε καθίσταται τέτοιο από το είδος χρήσεως ή από το ότι διαθέτει ηλεκτρική παροχή. Η έλλειψη αυτή δεν δύναται να θεραπευθεί δια παραπομπής στο αντικείμενο του φόρου που προβλέπει το άρθρο 24 παρ. 1 του ν. 2130/1993 διότι πρόκειται για διαφορετικό αντικείμενο φόρου. Ειδικότερα, το τέλος υπέρ ο.τ.α. (άρθρ. 24 παρ. 1 ν. 2130/1993), υπολογίζεται επί της αξίας της ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται εντός της διοικητικής της περιφέρειας α) στα πάσης φύσεως ακίνητα που βρίσκονται εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή εντός ορίων οικισμών υφισταμένων πρό του έτους 1923 και β) στα κάθε είδους κτίσματα που βρίσκονται εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων οικισμών υφισταμένων πρό του έτους 1923. Σύμφωνα δε με την παραγρ. 8 του άρθρου 24 του νόμου η βεβαίωση και είσπραξη του τέλους για τα ακίνητα, που έχουν μετρητή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ, γίνεται με βάση την κατάσταση υποχρέων, στην οποία αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία (η αξία κάθε ακινήτου ανά μετρητή της ΔΕΗ κλπ.).

14. Επειδή, το άρθρο 4 του Συντάγματος ορίζει στην μεν παράγραφο 1 ότι «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» και στην παράγραφο 5 ότι «Οι Έλληνες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους». Από τις διατάξεις αυτές σε συνδυασμό με το άρθρο 78 παρ.1 του Συντάγματος, που καθορίζει τα στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο φορολογικής επιβαρύνσεως (εισόδημα, περιουσία, δαπάνες ή συναλλαγές), συνάγεται ότι ο νομοθέτης είναι, κατ' αρχήν, ελεύθερος να καθορίζει τις διάφορες μορφές των οικονομικών επιβαρύνσεων για την δημιουργία δημοσίων εσόδων προς κάλυψη των δαπανών του Κράτους, που δύναται να επιβληθούν στους βαρυνομένους πολίτες με διάφορους τρόπους, περιορίζεται, όμως, από ορισμένες γενικές αρχές, με τις οποίες επιδιώκεται από τον συνταγματικό νομοθέτη η πραγμάτωση των κανόνων της φορολογικής δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου γενικότερα. Οι αρχές αυτές είναι συγκεκριμένα η καθολικότητα της επιβαρύνσεως και η ισότητα αυτής έναντι των βαρυνομένων, εξειδικευομένη με τον, κατ' αρχήν, βάσει ορισμένης φοροδοτικής ικανότητας, καθορισμό του φορολογικού βάρους, το οποίο, πάντως, επιβάλλεται επί συγκεκριμένης και εξ αντικειμένου οριζομένης φορολογητέας ύλης, που μπορεί, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος, να είναι το εισόδημα, η περιουσία, οι δαπάνες ή οι συναλλαγές. Κατά την έννοια δε των ιδίων ως άνω συνταγματικών διατάξεων, ο φόρος δεν αποκλείεται να βαρύνει ορισμένο μόνον κύκλο προσώπων ή πραγμάτων, εφ' όσον πλήττει ορισμένη φορολογητέα ύλη, η οποία, κατ' αυτό τον τρόπο, επιτρέπει την επιβάρυνση του συγκεκριμένου αυτού κύκλου φορολογουμένων βάσει γενικών και

αντικειμενικών κριτηρίων που τελούν σε συνάφεια με το ρυθμιζόμενο θέμα (ΣτΕ 2469-2471/2008 Ολομ., 2113/1963 Ολομ.).

15. Επειδή, εξ άλλου, στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), που κυρώθηκε μαζί με την Σύμβαση με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (ΦΕΚ Α΄ 256) ορίζεται ότι «Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων». Με τις διατάξεις αυτές με τις οποίες κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, αναγνωρίζεται παράλληλα η εξουσία των Κρατών προς επιβολή φόρων και θέσπιση μέτρων προς εξασφάλιση της καταβολής τους. Τα Κράτη διαθέτουν ευρύτατη εξουσία ως προς τον προσδιορισμό των φόρων και τους τρόπους εισπράξεώς τους κατ' εκτίμηση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων τους. Όμως, εφ' όσον η επιβολή φορολογίας αποτελεί επέμβαση στην περιουσία του προσώπου, πρέπει η σχετική ρύθμιση να αποτελεί μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του δημοσίου συμφέροντος και των επιταγών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό την έννοια της υπάρξεως αναλογίας μεταξύ χρησιμοποιουμένων μέσων και επιδιωκομένων σκοπών. Ως εκ τούτου, επιβολή φορολογικής υποχρεώσεως που συνιστά υπερβολικό βάρος για τα πρόσωπα που βαρύνονται με αυτήν ή κλονίζει ριζικά την οικονομική τους κατάσταση αντίκειται στην διάταξη του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου (βλ ΕΔΔΑ απόφαση της 2.12.1985, Svenska κατά Σουηδίας, αριθμ. 11036/84, απόφαση της 14.12.1988, Wasa κατά Σουηδίας, αριθμ. 13013/87, απόφαση της 16.1.1995, Ricardo Travers κατά Ιταλίας, αριθμ.15117/89).

16. Επειδή, στο πλαίσιο της προσπάθειας μειώσεως του δημοσιονομικού ελλείμματος της χώρας, ο νομοθέτης προέβη, από το 2009 και μετά, στη θέσπιση σειράς δημοσιονομικών μέτρων τόσο για την περιστολή των δημοσίων δαπανών όσο και για την αύξηση των δημοσίων εσόδων. Στα ληφθέντα προς αύξηση των δημοσίων εσόδων φορολογικά μέτρα περιλαμβάνεται ικανός αριθμός “εκτάκτων εισφορών” που επιβλήθηκαν επί του εισοδήματος και των δαπανών των φορολογουμένων. Ειδικότερα, όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα, με το άρθρο 18 του ν. 3758/2009 (ΦΕΚ Α΄ 68) επιβλήθηκε έκτακτη οικονομική εισφορά επί του συνόλου του καθαρού εισοδήματός τους του

οικονομικού έτους 2008, εφ' όσον αυτό είναι ανώτερο των 60.000 ευρώ, κλιμακουμένη από 1.000 ευρώ έως 25.000 ευρώ αναλόγως του ύψους του εισοδήματος αυτού, ακολούθως δε, με το άρθρο 5 του ν. 3833/2010 (ΦΕΚ Α' 40), επιβλήθηκε εκ νέου στα φυσικά πρόσωπα έκτακτη οικονομική εισφορά ανερχομένη σε ποσοστό 1% επί του συνόλου του καθαρού εισοδήματός τους του οικονομικού έτους 2010, εφ' όσον αυτό είναι 100.000 ευρώ και άνω. Στη συνέχεια, με το άρθρο 29 του ν. 3986/2011 (ΦΕΚ Α' 152) επιβλήθηκε ειδική εισφορά αλληλεγγύης στο ετήσιο συνολικό καθαρό εισόδημα άνω των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ των φυσικών προσώπων, οικονομικών ετών 2011-2015, υπολογιζομένη με συντελεστή από 1% έως 5%. Τα εισοδήματα των νομικών προσώπων υπήχθησαν επίσης, αφ' ενός μεν, με το άρθρο 2 του ν. 3808/2009 (ΦΕΚ Α' 227) στην έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης για το οικονομικό έτος 2009, εφ' όσον το συνολικό καθαρό εισόδημά τους υπερβαίνει τα 5.000.000 ευρώ, υπολογιζομένη με κλιμακούμενο συντελεστή από 5% έως 10% ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος αυτού, αφ' ετέρου δε, με το άρθρο πέμπτο του ν. 3845/2010 (ΦΕΚ Α' 65) στην έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης στο συνολικό καθαρό εισόδημα του οικονομικού έτους 2010, εφ' όσον αυτό υπερβαίνει τα 100.000 ευρώ, υπολογιζομένη με κλιμακούμενο συντελεστή από 4% έως 10% ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος αυτού. Εξ άλλου, έκτακτη εισφορά επιβλήθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3790/2009 (ΦΕΚ Α' 143) στα ιδιωτικά και επαγγελματικά πλοία αναψυχής και με το άρθρο 30 του προαναφερθέντος ν. 3986/2011 επί των ποσών των ετησίων αντικειμενικών δαπανών που προκύπτουν από την κυριότητα ή κατοχή επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσεως άνω των 1.929 κυβικών εκατοστών, σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσεως, αεροσκαφών, ελικοπτέρων και ανεμοπτέρων, καθώς και δεξαμενών κολύμβησης, όπως τα ποσά αυτά προκύπτουν από την δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικονομικού έτους 2011. Επί της ακίνητης περιουσίας έκτακτη φορολογική επιβάρυνση, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσεως της τελευταίας τριετίας, επιβλήθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3808/2009 και αφεώρα μόνον την μεγάλη ακίνητη περιουσία φυσικών προσώπων (αξίας 400.000 ευρώ και άνω), υπολογιζομένη κατά την εκκαθάριση του Ε.Τ.Α.Κ. του έτους 2009 με προοδευτικό συντελεστή 1% - 9% ανά κλιμάκιο φορολογητέας αξίας. Έκτακτη φορολογική επιβάρυνση επί της ακίνητης περιουσίας, αλλά με πολύ ευρύτερη φορολογική βάση, αποτελεί, κατά τα προεκτεθέντα, και το επίδικο τέλος, το οποίο επιβλήθηκε επί των ηλεκτροδοτούμενων για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένων επιφανειών (βλ. δήλωση του Υπουργού Οικονομικών κατά την συζήτηση του επίμαχου άρθρου στην Βουλή: «συλλαμβάνει όλη την ακίνητη περιουσία, δηλωμένη και αδήλωτη, νόμιμη και αυθαίρετη ...» Πρακτικά της Βουλής Συνεδρίαση

ΣΙΖ' Συν. Της 21.9.2011, σελ. 17327). Θεσπίζοντας το επίδικο τέλος ως φόρο επί της περιουσίας, ο νομοθέτης απέβλεψε, επιτρεπτός κατά το άρθρο 78 παρ.1 του Συντάγματος, στην φοροδοτική ικανότητα που απορρέει από αυτή καθεαυτή την κατοχή της ανωτέρω ακίνητης περιουσίας ως φορολογητέας ύλης (άλλως, πηγής πλούτου) διαφορετικής από το εισόδημα, δοθέντος ότι, κατά την συνταγματική αυτή διάταξη, αντικείμενο φορολογικής επιβαρύνσεως μπορούν να αποτελέσουν όχι μόνον το εισόδημα, αλλά, αυτοτελώς, και η περιουσία, οι δαπάνες ή οι συναλλαγές. Ως εκ τούτου, η ύπαρξη προσόδου από το ακίνητο δεν αποτελεί προϋπόθεση ή κριτήριο υπαγωγής στο Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. ούτε, άλλωστε, η μη συνεκτίμηση, κατά την επιβολή του επιδικού τέλους, της υπάρξεως (ή μη) εισοδήματος από το βαρυνόμενο ακίνητο συνιστά, μόνη αυτή, παράβαση της συνταγματικής αρχής της ίσης, αναλόγως της φοροδοτικής ικανότητας εκάστου, επιβαρύνσεως. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, ότι δηλαδή μόνον το εισόδημα μπορεί να αποτελέσει βάση φορολογίας και δείκτη προσδιορισμού της φοροδοτικής ικανότητας των πολιτών, δεν ευρίσκει έρεισμα στο άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος ούτε, άλλωστε, ανταποκρίνεται στην αρχή της φορολογικής ισότητας η απαλλαγή από την φορολογία κάθε απρόσοδης περιουσίας. Περαιτέρω, το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. δεν αποτελεί, κατά τα ανωτέρω γενόμενα δεκτά (βλ. σκ.8), νέο πάγιο φόρο επί της ακίνητης περιουσίας, αλλά, όπως προκύπτει από τις επί μέρους ρυθμίσεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 και την οικεία αιτιολογική έκθεση, έκτακτο μέτρο για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων για το έλλειμμα του 2011 και την επίτευξη των αντιστοιχών στόχων για το 2012. Συνεπώς και εξ αυτού του λόγου, ήτοι του εκτάκτου χαρακτήρος της επίδικης φορολογικής επιβαρύνσεως, ο νομοθέτης, ο οποίος πάντως, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό των διαφόρων μορφών φορολογικών επιβαρύνσεων, δεν ήταν υποχρεωμένος, θεσπίζοντας τον εν λόγω έκτακτο φόρο, να ακολουθήσει τις μορφές και τις αρχές που έχει χρησιμοποιήσει σε άλλες περιπτώσεις φορολογίας της ακίνητης περιουσίας. Ως εκ τούτου, η επιβολή του εν λόγω φόρου που, όπως διαμορφώνεται στο νόμο, συνάπτεται με γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, που είναι το εμβαδόν της ηλεκτροδοτούμενης για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένης επιφανείας (ήτοι ακίνητης περιουσίας εν δυνάμει λειτουργικής και εκμεταλλεύσιμης), η ισχύουσα για το ακίνητο τιμή ζώνης, στην οποία αντιστοιχεί ορισμένος συντελεστής φόρου εκπεφρασμένος σε ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, και η παλαιότητα του κτίσματος, στην οποία αντιστοιχεί ορισμένος συντελεστής παλαιότητας, δεν υπερβαίνει τα όρια της κατά τα ανωτέρω διακριτικής ευχερείας του νομοθέτη να καθορίζει τον ενδεδειγμένο εκάστοτε τρόπο και χρόνο φορολογήσεως διαφόρων κατηγοριών φορολογουμένων και, κατ' ακολουθίαν, δεν παραβιάζει τις προαναφερθείσες συνταγματικές

διατάξεις και αρχές, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Περαιτέρω, το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε., που επιβλήθηκε εκτάκτως προς αντιμετώπιση ιδιαιτέρως σοβαρού, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, δημοσιονομικού προβλήματος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί επέμβαση στην περιουσία των φορολογουμένων δυσανάλογη σε σχέση με τον κατά τα ανωτέρω επιδιωχθέντα σκοπό, λαμβανομένων υπ' όψη αφ' ενός του περιορισμένου χρονικού πλαισίου εφαρμογής του (2011-2012) αφ' ετέρου δε του ύψους αυτού σε σχέση με την αξία της βαρυνομένης ακίνητης περιουσίας (έως 8%), όπως προκύπτει από τους πίνακες της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011. Ούτε, εν όψει ιδία του εκτάκτου χαρακτήρος του, μπορεί να θεωρηθεί ότι σε συνδυασμό με τις λοιπές φορολογίες που συνδέονται με την κατοχή ακίνητης περιουσίας καθιστά δημοετικό το εθνικό σύστημα φορολογίας των ακινήτων. Εξ άλλου, ναι μεν προστιθέμενο στις έκτακτες φορολογίες επί του εισοδήματος που επιβλήθηκαν την τελευταία τριετία, το επίδικο "τέλος" συνεπάγεται αυξημένη φορολογική επιβάρυνση των πολιτών και, συνακόλουθα, μείωση του συνολικού διαθέσιμου πλούτου των φορολογουμένων. Όμως, με την βάση, τον συντελεστή και την χρονική διάρκεια που επιβλήθηκε και λαμβανομένων υπ' όψη α) των εξαιρέσεων (παρ. 5) και των παρασχεθεισών μειώσεων και απαλλαγών σε πολυτέκνους, αναπήρους και ανέργους (παρ. 6), β) της κατ' επανάληψη έκτακτης επιβαρύνσεως -στο πλαίσιο της ίδιας οικονομικής συγκυρίας- του δηλούμενου ετησίου εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων γ) του μεγέθους και της αξίας της ακίνητης περιουσίας στην χώρα (κατά την αιτιολογική έκθεση το επίδικο τέλος αφορά 5,097 εκατομμύρια οικιακές και εμπορικές παροχές που αντιστοιχούν σε δομημένες επιφάνειες συνολικού εμβαδού 562 τετραγ.μέτρων αντικειμενικής αξίας σύμφωνα με τα στοιχεία της φορολογικής διοικήσεως 560 δισεκατομμυρίων ευρώ και εμπορικής αξίας περίπου ενός (1) τρισεκατομμυρίου ευρώ κατά τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος) και δ) του σκοπού για τον οποίο θεσπίστηκε, ήτοι προς αντιμετώπιση της, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, άμεσης ανάγκης καλύψεως προσθέτου δημοσιονομικού ελλείμματος σε περιβάλλον οικονομικής υφέσεως, το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. συνιστά, υπό τις δεδομένες συνθήκες, ανεκτό κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ περιορισμό της περιουσίας. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους προβάλλεται ότι η επιβολή του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε., ως συνιστώσα διπλή εντός του ίδιου έτους και πολλαπλή επί του αυτού αντικειμένου φορολόγηση, αντίκειται στις προαναφερθείσες προστατευτικές της περιουσίας διατάξεις της ΕΣΔΑ και την κατοχυρωμένη από το άρθρο 25 παρ. 1 εδαφ. δ' του Συντάγματος αρχή

της αναλογικότητας. Με τα δεδομένα αυτά δεν συντρέχει περίπτωση παραβίασεως ούτε του προστατεύοντος την ιδιοκτησία άρθρου 17 του Συντάγματος, ο δε περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέος. Συναφώς διευτώθησαν οι εξής συγκλίνουσες γνώμες: Α) Ως προς τον λόγο ακυρώσεως ότι οι επίμαχες ρυθμίσεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 αντίκεινται στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, ο Σύμβουλος Γ. Παπαγεωργίου διετύπωσε την συγκλίνουσα γνώμη ότι ο λόγος αυτός ακυρώσεως περί παραβίασεως του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, διότι δεν νοείται παράβαση της ανωτέρω διατάξεως από γενικούς, αφηρημένους και απρόσωπους κανόνες δικαίου, αλλά μόνον από εξατομικευμένη επέμβαση στο αναγνωριζόμενο από την διάταξη αυτή δικαίωμα. Β) Ως προς τον λόγο περί παραβίασεως της συνταγματικής αρχής της ίσης, αναλόγως της φοροδοτικής ικανότητας εκάστου, επιβαρύνσεως, η Σύμβουλος Αικ. Χριστοφορίδου διετύπωσε την συγκλίνουσα με την πλειοψηφήσασα γνώμη ότι η επιβολή του επιδικού “τέλους” δεν αντίκειται στην ανωτέρω αρχή, εφ’ όσον, ήδη, βάσει των τροποποιήσεων που επέφερε στο άρθρο 53 του ν. 4021/2011 η από 16.12.2011 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (κυρωθείσα με το άρθρο πρώτο του ν. 4047/2012, ΦΕΚ Α’ 31), κάθε κύριος ακινήτου που διαβιοί υπό μειονεκτικές συνθήκες, όπως η απουσία εισοδήματος και λοιπών περιουσιακών στοιχείων (πλήν του ακινήτου που ιδιοκατοικεί), μπορεί να απαλλαγεί εν όλω ή εν μέρει από την καταβολή του “τέλους” ή να διευκολυνθεί στην καταβολή του.

17. Επειδή, ως προς το ζήτημα αν η επιβολή του “επιδικού τέλους” αντίκειται στην συνταγματική αρχή της ίσης, αναλόγως της φοροδοτικής ικανότητας εκάστου, επιβαρύνσεως, που αντιμετωπίστηκε στη προηγούμενη σκέψη, διευτώθησαν οι ακόλουθες μειοψηφούσες γνώμες: Α) ο Αντιπρόεδρος Ν. Σακελλαρίου και οι Σύμβουλοι Γ. Παπαγεωργίου, Δ. Αλεξανδρής και Γ. Ποταμιάς διετύπωσαν την ακόλουθη γνώμη, με την οποία συνετάχθη και η Πάρεδρος Φ. Γιαννακού: Από τις διατάξεις των παρ.1 και 5 του άρθρου 4 του Συντάγματος συνάγονται, προκειμένου περί επιβολής φορολογικών επιβαρύνσεων, οι αρχές της καθολικότητας του φόρου και της φορολογικής ισότητας, η δεύτερη δε αυτή εξειδικεύεται με τον καθορισμό του φορολογικού βάρους, σε κάθε περίπτωση, αναλόγως της φοροδοτικής ικανότητος εκάστου. κατά την εν λόγω, δηλαδή, συνταγματική αρχή, η επιβολή φόρου επιτρέπεται μόνον εάν και στον βαθμό που υφίσταται φοροδοτική ικανότητα. Η φοροδοτική ικανότητα αποτελεί ιδιότητα του υποκειμένου και συνίσταται, όπως αυτή η ίδια η λεκτική διατύπωση του όρου φανερώνει, στην δυνατότητα του συγκεκριμένου προσώπου να καταβάλει τον φόρο, χωρίς να θίγεται το ελάχιστο όριο αξιοπρεπούς, εν όψει του άρθρου 2 παρ.1 του Συντάγματος, διαβιώσεώς του, προσδιορίζεται δε βάσει

κριτηρίων αντικειμενικών, αναγομένων στο εισόδημα ή στην περιουσία, και υποκειμενικών, αναγομένων κυρίως στην προσωπική, οικογενειακή, κοινωνική κατάσταση, υγεία και ηλικία του φορολογουμένου (βλ. Πρακτικά Επιτροπών της Βουλής επί του Συντάγματος, Συνεδρίαση της 28.1.1975, σελ. 396). Η απορρέουσα δε από τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις υποχρέωση του φορολογικού νομοθέτη να σέβεται τις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας του φόρου και, ειδικότερα να τηρεί το κριτήριο της φοροδοτικής ικανότητας δεν αναιρείται στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η φορολογική επιβάρυνση δεν θεσπίζεται ως πάγια, μέλλουσα να ισχύσει επ' αόριστον, αλλά μόνον για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, χαρακτηριζόμενη ως «έκτακτη». Εν προκειμένω, με το άρθρο 53 του ν. 4021/2011 επιβάλλεται φορολογική επιβάρυνση «στις ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες των ακινήτων που υπάγονται στο κατά το άρθρο 24 του ν. 2130/1993 τέλος ακινητης περιουσίας (παρ. 1). Η φορολογική αυτή επιβάρυνση, η οποία επιβάλλεται για τα έτη 2011 και 2012 (παρ. 4), χαρακτηριζόμενη στον τίτλο του εν λόγω άρθρου ως «έκτακτη», υπολογίζεται βάσει του εμβαδού, της παλαιότητας και της τιμής ζώνης του ακινήτου (παρ. 2) και βαρύνει τον κύριο ή επικαρπωτή αυτού (παρ. 4). Περαιτέρω, στην παρ. 5 του ως άνω άρθρου προβλέπονται περιπτώσεις ακινήτων, τα οποία, εν όψει του προσώπου του ιδιοκτήτου ή/και της χρήσεώς των, απαλλάσσονται του φόρου, ενώ στην παρ. 6 του άρθρου αυτού προβλέπονται, υπό προϋποθέσεις, η επιβολή μειωμένου συντελεστή στους πολύτεκνους και στους ανάπηρους και η απαλλαγή των μακροχρονίως ανέργων που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ. (ή στα αντίστοιχα μητρώα ανέργων ναυτικών, τεχνικών τύπου και υπαλλήλων ημερησίων εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης) . η λήψη, όμως, υπ' όψιν όλων των ως άνω κρισίων για την βεβαίωση του επιμάχου φόρου παραμέτρων λαμβάνει χώραν, όπως συνάγεται από την παρ. 7 (στην οποία γίνεται λόγος και για επιστροφή του φόρου), μετά την κατά την παρ. 8 βεβαίωση (εξατομίκευση) του φόρου που συντελείται με την εγγραφή στις μηχανογραφικές καταστάσεις που καταρτίζει η ΔΕΗ (και οι λοιποί εναλλακτικοί προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος). Όμως, από μόνα τα προεκτεθέντα τρία στοιχεία (εμβαδόν, παλαιότητας, τιμή ζώνης) του ακινήτου, βάσει των οποίων, κατά την παρ. 8, γίνεται η βεβαίωση του φόρου με τις ανωτέρω μηχανογραφικές καταστάσεις, ασυνδέτως προς άλλα κριτήρια αντικειμενικά (προσδιοριστικά της αξίας ή/και της αποδόσεως των ακινήτων) και κυρίως, υποκειμενικά (εισοδηματικά, περιουσίας, προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως), δεν αποδεικνύεται, ουδέ καν τεκμαίρεται κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η ύπαρξη φοροδοτικής ικανότητας του κυρίου ή επικαρπωτού του ακινήτου και η έκταση της ικανότητας αυτής, η μη λήψη δε υπ' όψιν της φοροδοτικής

ικανότητας των βαρυνομένων με τον επίμαχο φόρο προσώπων για την επιβολή αυτού συνιστά παραβίαση των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων, εν όψει μάλιστα και της, κατά τον χρόνο θεσπίσεως αυτού, ιδιαίτερας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας (συνεχούς μειώσεως μισθών και συντάξεων και επιβολής αλληπαλλήλων φορολογικών βαρών επί εισοδημάτων και περιουσιών). Περαιτέρω, και αν ακόμη ήθελε θεωρηθεί ότι για την επιβάρυνση των προσώπων στα οποία επιβάλλεται ο επίμαχος φόρος, συντρέχει το στοιχείο της φοροδοτικής ικανότητας, ο προσδιορισμός του κύκλου των βαρυνομένων με τον φόρο αυτό προσώπων παρίσταται, εν όψει του εξαγγελιομένου σκοπού («άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος»), αυθαίρετος, διότι οι επίμαχες ρυθμίσεις θίγουν τις, καθιερούμενες από τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, αρχές της καθολικότητας και της ισότητας του φόρου, αφού εισάγουν διαφορετική μεταχείριση, ανεπίδεκτη δικαιολογήσεως εν όψει του προαναφερθέντος σκοπού, μεταξύ, αφ' ενός μεν, των ως άνω προσώπων (ιδιοκτητών ή επικαρπωτών δομημένων επιφανειών οικιστικής ή εμπορικής χρήσεως), τα οποία θεωρούνται ως έχοντα φοροδοτική ικανότητα, και, αφ' ετέρου, των ιδιοκτητών ή επικαρπωτών άλλων, ενδεχομένως προσοδοφόρων, ακινήτων μη ηλεκτροδοτούμενων ή μη δομημένων ή ακινήτων βιομηχανικής, βιοτεχνικής, γεωργικής ή κτηνοτροφικής χρήσεως ή χώρων αθλητικών εγκαταστάσεων (βλ. παρ. 5). Είναι, επίσης, εκτός άλλων περιπτώσεων, ανεπίδεκτη δικαιολογήσεως, εν όψει του προεκτεθέντος σκοπού του νόμου, και η, κατά την παρ.6 του εν λόγω άρθρου, απαλλαγή από τον επίμαχο φόρο των ακινήτων, που ιδιοκατοικούνται αποκλειστικώς από μακροχρονίως ανέργους εγγεγραμμένους στα μητρώα του ΟΑΕΔ (ή στους σχετικούς καταλόγους ανέργων ναυτικών, τεχνικών τύπου και προσωπικού ημερησίων εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης), όχι δε και των ακινήτων που ιδιοκατοικούνται από τους λοιπούς πράγματι, κατά κοινήν πείραν, μακροχρονίως ανέργους, των οποίων δεν προβλέπεται κατά νόμο η εγγραφή στα ανωτέρω μητρώα (λ.χ. των μακροχρονίως ανέργων που δεν είχαν απασχοληθεί ως μισθωτοί, αλλά ως ελεύθεροι επαγγελματίες). Εν όψει των ανωτέρω, όλως ενδεικτικώς επισημανθέντων, οι ρυθμίσεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 αντίκειται στις διατάξεις των παρ. 1 και 5 του άρθρου 4 του Συντάγματος, τούτο δε ανεξαρτήτως αν οι ρυθμίσεις αυτές, ως επιβάλλουσες φορολογικές επιβαρύνσεις για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «έκτακτες». Σημειωτέον, άλλωστε, ότι ο επίμαχος φόρος δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως «έκτακτος» υπό την έννοια του φόρου που επιβάλλεται για την αντιμετώπιση εκτάκτων και απροβλέπτων καταστάσεων (όπως λ.χ. φυσικών καταστροφών, θεομηνιών, πολεμικών γεγονότων), δεδομένου ότι η θέσπισή του στις 3.10.2011, με άμεση ισχύ από της ημερομηνίας

αυτής, χωρίς σχετική πρόβλεψη στον προϋπολογισμό του έτους 2011 (κατά παράβαση δηλαδή των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 79 του Συντάγματος) αποσκοπεί, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της σχετικής τροπολογίας, στην πρόληψη των προβλημάτων (δημοσιονομικών ελλειμμάτων) που μέλλουν να προκύψουν από την εκτέλεση του τρέχοντος προϋπολογισμού (2011) και του Μεσοπροθέσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015. Β) Οι Σύμβουλοι Μ. Καραμανώφ, Δ. Σκαλτσούνης, Α.-Γ. Βώρος και Ι. Γράβαρης διετύπωσαν τα ακόλουθα γνώμη: Το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος επιτάσσει τη συμμετοχή των ελλήνων πολιτών στα δημόσια βάρη, όχι μόνο «χωρίς διακρίσεις» αλλά και «ανάλογα με τις δυνάμεις τους». Από την τελευταία αυτή προϋπόθεση απορρέει η βασική για τη φορολογία αρχή, κατά την οποία αναγκαίος όρος για την επιβολή οποιουδήποτε φόρου είναι η ύπαρξη αντίστοιχης φοροδοτικής ικανότητας δυνατότητας δηλαδή του φορολογουμένου, εν όψει και της συνεπούς εκπλήρωσης των λοιπών υποχρεώσεών του προς το κράτος, να καταβάλει το φόρο χωρίς να διακινδυνεύσει, εκ του λόγου τούτου, η συντήρησή του. Εν σχέσει, άλλωστε, προς την αρχή αυτή καθορίζονται περαιτέρω, στο άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος, τα στοιχεία που, περιοριστικά, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο φορολόγησης (εισόδημα, περιουσία, δαπάνες, συναλλαγές) με την έννοια ότι από τα στοιχεία αυτά και μόνον επιτρέπεται να συναχθεί κατ' αρχήν φοροδοτική ικανότητα αλλά και ότι στην πραγματική ύπαρξη της τελευταίας οφείλει, εν πάση περιπτώσει, να αποβλέπει ο κοινός νομοθέτης κατά την επιβολή των κατ' ιδίαν φόρων, συνεκτιμώντας τις συγκεκριμένες εκάστοτε συνθήκες και χρησιμοποιώντας πρόσφορα προς τούτο κριτήρια. Η συνταγματική αυτή υποχρέωση αποτελεί όριο στην άσκηση της νομοθετικής φορολογικής πολιτικής εν γένει, η παράβλεψη του οποίου αποτελεί αντικείμενο δικαστικής κρίσεως κατά τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων. Εν όψει αυτών, το επίδικο «έκτακτο ειδικό τέλος» του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 δεν συνάδει με τις πιο πάνω συνταγματικές διατάξεις. Διότι, ναι μεν αποτελεί, κατά τα προεκτεθέντα, φόρο επί της ακίνητης περιουσίας, ειδικότερα δε επί της κατοχής της, όπως όμως προκύπτει τόσο από την αιτιολογική έκθεση του νόμου όσο και από τις ίδιες τις ρυθμίσεις του, η επιβολή του, υπαγορευόμενη από την ανάγκη «άμεσης μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος» και περιοριζόμενη μόνο στις «ηλεκτροδοτούμενες για οικιστική ή εμπορική χρήση δομημένες επιφάνειες», δεν αποβλέπει κατ' ουσίαν παρά σε μόνη την άμεση είσπραξη του οικείου ποσού, την οποία εξασφαλίζει πράγματι στις περιπτώσεις αυτές ο εισπρακτικός μηχανισμός μέσω των λογαριασμών της Δ.Ε.Η. Με τα ως άνω όμως δεδομένα, η κατοχή της εν λόγω ακίνητης περιουσίας, έχοντας καταστεί φορολογητέα για τον πιο πάνω λόγο, χωρίς να προκύπτει ότι έχει περαιτέρω εκτιμηθεί

προς τούτο η σημασία της ως κριτηρίου διαγνώσεως φοροδοτικής ικανότητας, δεν αποτελεί πρόσφορο τέτοιο κριτήριο για τους βαρυνόμενους με το επίδικο έκτακτο τέλος, δεδομένης και της αντίστροφης προοδευτικότητας που εμφανίζει η ρύθμιση του πίνακα α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 53, καθώς και εν όψει της παρούσας συγκυρίας, κατά την οποία, όπως είναι κοινώς γνωστό, η οικονομική κατάσταση των φορολογουμένων έχει ουσιωδώς πληγεί τόσο από την προσθήκη στους παγίους φόρους σωρείας εκτάκτων φορολογικών επιβαρύνσεων και δη σε συντομότατο χρονικό διάστημα, όσον και από την έντονη ύφεση που παρατηρείται στην οικονομία, με επιπτώσεις, μεταξύ άλλων, στα εισοδήματα αλλά και στην αγορά ακινήτων. Γ) Οι Σύμβουλοι Μ. Παπαδοπούλου και Μ. Πικραμένος διέτύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, στο οποίο ορίζεται ότι οι έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους, αποτελεί ειδικότερη εκδήλωση της αρχής της ισότητας που επιτάσσει τη συμμετοχή όλων των ελλήνων πολιτών στην εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων τους προς την Πολιτεία, μέσω της καταβολής φόρων, με σκοπό την κάλυψη των δημοσίων δαπανών. Από τις διατάξεις του ανωτέρω άρθρου συνάγεται, περαιτέρω, ότι η επιβολή φόρων στους έλληνες πολίτες πρέπει να βασίζεται: α) στην αναλογική ισότητα υπό την έννοια ότι οι πολίτες συμμετέχουν στις φορολογικές υποχρεώσεις σύμφωνα με τις οικονομικές τους δυνάμεις και επομένως δεν επιτρέπεται η αντιμετώπισή τους επί τη βάση της αριθμητικής-μαθηματικής ισότητας που θα οδηγούσε στην ίδια μεταχείριση των οικονομικά ευρωστότερων με τους οικονομικά ασθενέστερους, β) στη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών η οποία επιβάλλει στο νομοθέτη να λαμβάνει υπόψη ότι υπάρχει ένα όριο κατά τη θεσμοθέτηση φορολογικών επιβαρύνσεων, τυχόν υπέρβαση του οποίου πλήσσει τη δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις αυτές και ταυτόχρονα να διατηρήσουν ένα ανεκτό βιοτικό επίπεδο. Οι εν λόγω απορρέουσες από το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος επιταγές προς τον κοινό νομοθέτη ισχύουν ακόμα και σε περιόδους οικονομικών κρίσεων κατά τις οποίες η Πολιτεία αναγκάζεται να λάβει έκτακτα οικονομικά μέτρα, τα οποία επιβάλλονται παραλλήλως με τους τακτικούς φόρους, για τη θεραπεία επιτακτικών αναγκών υπέρτερου εθνικού συμφέροντος και έχουν ως συνέπεια ιδιαίτερα επαχθείς επιβαρύνσεις για μεγάλες κατηγορίες πολιτών. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις ρυθμίσεις και την αιτιολογική έκθεση του ν. 3833/2010 «Προστασία της εθνικής οικονομίας - Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης» (ΦΕΚ Α΄ 40) η χώρα αντιμετωπίζει την τελευταία τριετία πρωτόγνωρες οικονομικές συνθήκες και την μεγαλύτερη δημοσιονομική κρίση των τελευταίων δεκαετιών η οποία απειλεί σοβαρά την εθνική οικονομία (βλ. την αιτιολογική έκθεση του

νόμου και την απόφαση Ολομ. ΣτΕ 668/2012). Προς αντιμετώπιση των σοβαρών αυτών προβλημάτων ελήφθησαν ήδη μέτρα με τα οποία επιβλήθηκε έκτακτη εφάπαξ εισφορά στο εισόδημα φυσικών προσώπων (άρθρο 18 του ν. 3758/2009), μειώθηκαν οι μισθοί των υπηρετούντων στο δημόσιο τομέα (άρθρα 1 και 2 του ν. 3833/2010), αυξήθηκαν οι συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας και διαφόρων ειδικών φόρων κατανάλωσης (άρθρα 12-15 του ν. 3833/2010), επιβλήθηκε έκτακτη εφάπαξ εισφορά επί του εισοδήματος των φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2010 (άρθρο 5 του ν. 3833/2010), επιβλήθηκε ειδική εισφορά αλληλεγγύης στο ετήσιο συνολικό καθαρό εισόδημα άνω των 12.000 ευρώ των φυσικών προσώπων (άρθρο 29 του ν. 3986/2011), επιβλήθηκε έκτακτη εισφορά επί της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης που προκύπτει από την κυριότητα ή κατοχή επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης (άρθρο 30 του ν. 3986/2011) και επιβλήθηκε ετήσιο τέλος επιτηδεύματος στους επιτηδευματίες και τους ασκούντες ελεύθερο επάγγελμα (άρθρο 31 του ν. 3986/2011). Κατόπιν αυτών των διαδοχικών φορολογικών και εισοδηματικών μέτρων είναι προφανές ότι οι έλληνες πολίτες έχουν ήδη υποστεί σοβαρότατες οικονομικές απώλειες οι οποίες, κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας, επηρεάζουν ουσιωδώς το πραγματικό επίπεδο της φοροδοτικής τους ικανότητας. Εξάλλου, η επίδικη επιβάρυνση του ν. 4021/2011 δεν αποτελεί τέλος αλλά φόρο που επιβάλλεται επί της ακίνητης περιουσίας των πολιτών, η οποία έχει ήδη υποστεί σοβαρή μείωση της αξίας της, κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας, εφόσον η βαθύτατη οικονομική κρίση έχει ως συνέπεια τον δραματικό περιορισμό των αγοραπωλησιών των ακινήτων και την κλιμακούμενη αύξηση του αριθμού των ακινήτων που δεν προσπορίζουν εισόδημα στους ιδιοκτήτες τους. Από την αιτιολογική έκθεση του ν. 4021/2011 προκύπτει ότι ο νομοθέτης χρησιμοποίησε αποκλειστικά και μόνο γενικά αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το σύνολο των ακινήτων και την αξία τους σε ολόκληρη την επικράτεια και αρκέσθηκε να προσδιορίσει το συνολικό ποσό που θα εισπράξει το κράτος από την επιβολή του φόρου. Με τα δεδομένα αυτά οι διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 αντίκεινται στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος διότι επιβάλλουν ένα ακόμα φορολογικό βάρος στους έλληνες πολίτες χωρίς να συνεκτιμάται διόλου, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου, τόσο για την επιβολή αυτού τούτου του φόρου όσο και για το ύψος του, η συνολική μέχρι σήμερα φορολογική τους επιβάρυνση, με την άθροιση τακτικών και εκτάκτων φορολογικών υποχρεώσεων, η οποία έχει δυσμενέστατες επιπτώσεις στη φοροδοτική ικανότητα και ως εκ τούτου στη διατήρηση ανεκτού βιοτικού επιπέδου για πολλές κατηγορίες κατηγοριών πολιτών, που έχουν ήδη υποστεί σοβαρότατες οικονομικές απώλειες, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι για τον επίδικο φόρο δεν προβλέπεται απαλλαγή ούτε καν της πρώτης κατοικίας που αποτελεί,

ιδίως εν μέσω σοβούσας οικονομικής κρίσης, αναγκαίο στοιχείο για την αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου (άρθρο 2 παρ. 1 Συντ.) και για την προστασία της οικογένειας (άρθρο 21 Συντ.). Δ) Τέλος, ο Σύμβουλος Β. Αραβαντινός διετύπωσε την ακόλουθη γνώμη: η επίδικη φορολογία είναι αντισυνταγματική ως αντικείμενη στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, αφού το κριτήριο επιβολής της, ήτοι το εμβαδόν της ηλεκτροδοτούμενης επιφανείας δεν δύναται σε καμμία περίπτωση να αποτελέσει και κριτήριο φοροδοτικής ικανότητας του φορολογουμένου ενώ, με μέτρο υπολογισμού του φόρου βάσει της εν λόγω επιφανείας, ουσιαστικά θεσπίζεται ένα αμάχητο τεκμήριο φοροδοτικής ικανότητας, στο οποίο εν τοις πράγμασι δεν χωρεί ανταπόδειξη ως προς τη δυνατότητα του υποχρέου να το καταβάλει κατά παράβαση του άρθρου 20 παρ. 1. Τέλος, η κρίσιμη οικονομική κατάσταση της χώρας που αναφέρει η εισηγητική έκθεση του νόμου δεν είναι δυνατόν να άρει την αντισυνταγματικότητά της, αφού το ίδιο το Σύνταγμα έχει ειδικές ρυθμίσεις για έκτακτες καταστάσεις και δεν επιτρέπεται η καταστρατήγησή του από τον κοινό νομοθέτη.

18. Επειδή, ως προς το επίσης αντιμετωπισθέν στην σκέψη 16 ζήτημα αν η επιβολή του επιδικού τέλους αντίκειται στις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου μειοψήφησε ο Αντιπρόεδρος Ν. Σακελλαρίου, κατά την γνώμη του οποίου, η επιβολή της επίδικης φορολογικής επιβαρύνσεως δεν συνιστά ανεκτό περιορισμό της ιδιοκτησίας των βαρυνομένων με αυτή προσώπων, κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, δεδομένης της δεινής οικονομικής καταστάσεως εις την οποία έχει περιέλθει η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών και ειδικότερα οι εξ αυτών βαρυνόμενοι με την καταβολήν της επίδικης φορολογίας. Η δεινή αυτή οικονομική κατάσταση είναι απότοκος των συνεχών μειώσεων των εν γένει εισοδημάτων των και της αυξήσεως των φορολογικών βαρών που τους επιβάλλονται. Ειδικότερα οι συνεχείς μειώσεις μισθών και συντάξεων, με παράλληλη διατήρηση της τιμής των αγαθών εις τα προ της οικονομικής κρίσεως υψηλά επίπεδα, συνδυαζόμενη με αύξηση των πάσης φύσεως φορολογικών υποχρεώσεων των πολιτών (κατάργησις σειράς φοροαπαλλαγών, επιβολή νέων φόρων δια της υπερμέτρου αυξήσεως των τεκμηρίων διαβιώσεως, αύξησις των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων, υπό καθεστώς υφέσεως της οικονομίας, η οποία συνεπάγεται όχι μόνον μείωση των αντικειμενικών τους αξιών αλλά και των πάσης φύσεως προσόδων εξ αυτών κλπ.) αποτελούν τους κύριους παράγοντες μείσεως της αγοραστικής δυνάμεως των πολιτών, που οδηγούν αναποτρέπτως εις την μείωση της αγοραστικής τους δυνάμεως, σε επίπεδο που να απειλεί πολλές φορές ακόμη και το ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβιώσεως ορισμένων εξ αυτών. Αυτόθροος συνέπεια όλων αυτών είναι η αδυναμία εκπληρώσεως των φορολογικών

υποχρεώσεων από ορισμένους από τους βαρυνομένους με την επίδικη φορολογία λόγω εξαντλήσεως της φοροδοτικής τους ικανότητας, την οποία έπρεπε προηγουμένως να σταθμίσει ο νομοθέτης προκειμένου να προχωρήσει στην επιβολή της, κατά τρόπο συμβατό με την προαναφερθείσα διάταξη του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

19. Επειδή, περαιτέρω, για την βεβαίωση και την είσπραξη του επιδικού “τέλους” ορίζονται στις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 τα εξής: «8. Η βεβαίωση του ειδικού τέλους συντελείται με την εγγραφή στις 17.9.2011 του ηλεκτροδοτούμενου ακινήτου στις μηχανογραφικές καταστάσεις της Δ.Ε.Η. και των λοιπών εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος και ο κατάλογος αυτός αποτελεί τον τίτλο βεβαίωσης για το Ελληνικό Δημόσιο και τον αντίστοιχο χρηματικό κατάλογο των αρμόδιων Δ.Ο.Υ. Αρμόδιος προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. είναι ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. φορολογίας εισοδήματος του κυρίου ή επικαρπωτή του ακινήτου κατά την ημερομηνία αρχικής έκδοσης του λογαριασμού της Δ.Ε.Η. και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος κατ’ έτος. Η βεβαίωση του τέλους από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., αν δεν καταβληθεί το τέλος μέσω του λογαριασμού κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, διενεργείται μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών από τη γνωστοποίηση που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 11, όπως ειδικότερα ορίζεται με την υπουργική απόφαση που εκδίδεται κατ’ εξουσιοδότηση της παραγράφου 13 του παρόντος άρθρου. 9. Το ειδικό τέλος του παρόντος άρθρου συνεισπράττεται από τη Δ.Ε.Η. και τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος για το έτος 2011 σε δύο (2) ισόποσες δόσεις που εκδίδονται από αυτούς από τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους μέχρι τον Ιανουάριο του 2012».

20. Επειδή, κατά την έννοια της προπαρατεθείσης παραγράφου 8 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 ερμηνευομένης σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου σχετικά με τον υπολογισμό του τέλους και τις προαναφερθείσες διατάξεις των νόμων 2130/1993 και 27/1975 σχετικά με τον υπολογισμό του τέλους ακίνητης περιουσίας και δημοτικών τελών, η Δ.Ε.Η. και οι εναλλακτικοί προμηθευτές καταρτίζουν κατάλογο υποχρέων ανά μετρητή παροχής ηλεκτρικού ρεύματος με το οφειλόμενο σε κάθε περίπτωση ποσό, το οποίο προκύπτει, όπως εξετέθη ανωτέρω, από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων των ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών, επί τη βάση των οποίων υπολογίστηκε στις 17.9.2011 από την ΔΕΗ ή τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος το τέλος του άρθρου 24 παρ. 1 του ν. 2130/1993 (ή εν πάση περιπτώσει τα δημοτικά τέλη), επί τον συντελεστή του ειδικού τέλους που αντιστοιχεί στην τιμή ζώνης του ακινήτου και επί τον συντελεστή προσαύξησης που

αντιστοιχεί στην παλαιότητα του ακινήτου, σύμφωνα με τους πίνακες της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011. Κατά την σύνταξη του καταλόγου, τα στοιχεία που αφορούν την ηλεκτροδοτούμενη δομημένη επιφάνεια, δηλαδή, το εμβαδόν της εν λόγω επιφανείας, το ύψος της τιμής ζώνης και η παλαιότητα του ακινήτου, λαμβάνονται, όπως αυτά, δηλωθέντα από τους κυρίους, επικαρπωτές ή νομείς των ακινήτων και περιληφθέντα στους καταρτισθέντες κατά το άρθρο 24 παρ. 8 του ν. 2130/1993 καταλόγους των δήμων και κοινοτήτων, έχουν καταχωρισθεί στην βάση πληροφοριών της ΔΕΗ καθώς και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος (βλ. και άρθρα 2 και 3 του ν. 25/1975 για τους καταλόγους για τον υπολογισμό των δημοτικών τελών). Με την εγγραφή στον ανωτέρω κατάλογο συντελείται η βεβαίωση του τέλους στο όνομα και για λογαριασμό του Δημοσίου, χωρίς να απαιτείται η σύνταξη χρηματικού καταλόγου και από τον αρμόδιο σε κάθε περίπτωση Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. φορολογίας εισοδήματος του κυρίου ή επικαρπωτή του ακινήτου (βλ. ίδια ρύθμιση και στο άρθρο 1 παρ. 9 του ν. 25/1975 για τα δημοτικά τέλη, στο άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 1080/1980 (ΦΕΚ Α' 246) για τον φόρο επί των ηλεκτροδοτούμενων χώρων και στο άρθρο 24 παρ. 8 του ν. 2130/1993 για το τέλος ακίνητης περιουσίας). Με την διαδικασία αυτή το Δημόσιο δεν αποξενώνεται από την εξουσία βεβαιώσεως και εισπράξεως του επιδικίου τέλους δοθέντος ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 53, η αρμοδιότητα προς έλεγχο της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής μειωμένου συντελεστού ή απαλλαγής από το τέλος ανήκει μόνο στις κρατικές αρχές, που ενημερώνουν σχετικά την Δ.Ε.Η. και τους εναλλακτικούς προμηθευτές, κατ' αρχήν, πρό της βεβαιώσεως του τέλους, εάν δε δεν καταβληθεί το τέλος μέσω του λογαριασμού κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, ο αρμόδιος Προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. προβαίνει σε βεβαίωση του τέλους (εδάφιο τρίτο της παραγράφου 8 του άρθρου 53) και μεριμνά περαιτέρω για την είσπραξη αυτού σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα για την Είσπραξη Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) (εδάφιο δεύτερο της παραγράφου 11 του άρθρου 53). Ο αρμόδιος Προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. είναι, άλλωστε, ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων κατά νόμο διάδικος σε περίπτωση προσφυγής του φορολογουμένου κατά της πράξεως καταλογισμού του τέλους που ενσωματώνει ο λογαριασμός κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος. Με τα δεδομένα αυτά το σύστημα βεβαιώσεως του έκτακτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών, όπως διαμορφώνεται στο νόμο και έχει περιγραφεί ανωτέρω, δεν αντίκειται στην αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, ο δε περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Κατά δε την συγκλίνουσα γνώμη της Συμβούλου Ο. Ζύγουρα, η ανάθεση στην Δ.Ε.Η. και τους εναλλακτικούς προμηθευτές της σχετικής με την διαδικασία βεβαιώσεως και εισπράξεως του ανωτέρω

τέλους υπηρεσίας, όπως οργανώνεται από το άρθρο 53 του ν. 4021/2011, ουδόλως αντίκειται προς την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών ή άλλη συνταγματική αρχή. Και τούτο, διότι ο νόμος θέτει πλήρως το πλαίσιο, στο οποίο η Δ.Ε.Η. και οι λοιποί εναλλακτικοί προμηθευτές θα ασκούν τις σχετικές αρμοδιότητες. Εξ άλλου, οι ανατιθέμενες στους ως άνω ιδιώτες προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος αρμοδιότητες αφορούν εις την διαδικασία βεβαίωσης και εισπράξεως του φόρου αυτού, όχι δε και στον κανονιστικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης, των υποκειμένων του φόρου ή την θέσπισιν συντελεστών, η περί των οποίων ρύθμιση γίνεται από τον ν. 4021/2011. Περαιτέρω, εκ του νόμου προβλέπεται, ότι στις περιπτώσεις απαλλαγής από το τέλος τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται δια πράξεων και ενεργειών κρατικών υπηρεσιών και οργάνων (άρθρο 53 παρ. 7), ενώ και επί μη καταβολής του τέλους δια των προμηθευτών ηλεκτρικής ενεργείας χωρεί βεβαίωση του τέλους από την αρμοδία Δ.Ο.Υ. (άρθρο 53 παρ. 8).

21. Επειδή, ως προς το αντιμετωπισθέν στην προηγούμενη σκέψη ζήτημα εάν αντίκειται η θεσπιζόμενη από το άρθρο 53 του ν. 4021/2011 διαδικασία βεβαίωσης του ΕΕΤΗΔΕ προς την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών διετυπώθησαν οι ακόλουθες μειωψηφούσες γνώμες: Α) ο Αντιπρόεδρος Ν. Σακελλαρίου, οι Σύμβουλοι Γ. Παπαγεωργίου, Δ. Αλεξανδρής και Γ. Ποταμιάς διετύπωσαν την ακόλουθη γνώμη με την οποία συνετάχθη και η Πάρεδρος Φρ. Γιαννακού: Όπως ρητώς ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 53 του ν. 402/2011, η βεβαίωση του επίμαχου φόρου, η εξατομίκευση δηλαδή της φορολογικής οφειλής με τον προσδιορισμό του ύψους του φόρου και του προσώπου του υποχρέου «συντελείται με την εγγραφή στις 17.9.2011 του ηλεκτροδοτούμενου ακινήτου στις μηχανογραφικές καταστάσεις της Δ.Ε.Η. και των λοιπών εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος και ο κατάλογος αυτός αποτελεί τον τίτλο βεβαίωσης για το Ελληνικό Δημόσιο και τον αντίστοιχο χρηματικό κατάλογο των αρμόδιων Δ.Ο.Υ.». Από την διάταξη αυτή συνάγεται ότι – σε αντίθεση με το, επίσης εισπραττόμενο από την Δ.Ε.Η., τέλος ακίνητης περιουσίας του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, του οποίου η βεβαίωση συντελείται με την εγγραφή του υποχρέου, κατά την παρ. 8 του εν λόγω άρθρου, στον σχετικό κατάλογο που καταρτίζει ο οικείος Δήμος ή Κοινότητα – η βεβαίωση του επίμαχου φόρου συντελείται με την εγγραφή του ακινήτου στους καταλόγους που καταρτίζουν διάφορα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (η Δ.Ε.Η. και οι λοιποί εναλλακτικοί προμηθευτές), η εγγραφή δε στους καταλόγους που καταρτίζουν τα εν λόγω νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αποτελεί για το Ελληνικό Δημόσιο τον τίτλο βεβαίωσης του φόρου. Επομένως, με το σύστημα αυτό η βεβαίωση του φόρου, η εφαρμογή δηλαδή του φορολογικού νόμου σε συγκεκριμένη ατομική περίπτωση με τον προσδιορισμό του προσώπου του υποχρέου

και του ύψους της φορολογικής οφειλής, ανατίθεται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Τούτο, όμως, αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3 και 26 του Συντάγματος, διότι η βεβαίωση του φόρου, έχουσα το ανωτέρω περιεχόμενο, αποτελεί βασική έκφραση της δημόσιας εξουσίας και της κυριαρχίας του Κράτους, οι οποίες, κατά τις εν λόγω συνταγματικές διατάξεις, ασκούνται αποκλειστικά από όργανα του Κράτους (ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου) και όχι από ιδιώτες (βλ. Ολομ. ΣτΕ 1934/1988), ειδικότερα δε, η βεβαίωση του φόρου, εντασσομένη, ως εκ του ανωτέρω περιεχομένου της, στην άσκηση της εκτελεστικής λειτουργίας του Κράτους, ασκείται από όργανα της εκτελεστικής εξουσίας αυτού, σύμφωνα με την καθιερούμενη από το ως άνω άρθρο 26 του Συντάγματος αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών. Την παραβίαση, εν προκειμένω, των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων δεν είναι ικανή να άρει η πρόβλεψη, στην παρ. 7 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, της δυνατότητας ελέγχου, από όργανα της κρατικής διοικήσεως, της γενομένης από τα ως άνω νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου βεβαιώσεως του φόρου. Και τούτο α) διότι κρίσιμο εν προκειμένω ζήτημα είναι η αρμοδιότητα ως προς την βεβαίωση του φόρου και όχι ως προς τον επακολουθούντα έλεγχο αυτής, β) διότι ο έλεγχος αυτός δεν χωρεί σε κάθε περίπτωση, αλλά αφορά μόνο στις, κατά την παρ. 6 του ως άνω άρθρου 53, περιορισμένες περιπτώσεις εφαρμογής μειωμένου συντελεστή ή απαλλαγής, προϋποθέτει δε αίτηση του ενδιαφερομένου. Με τον έλεγχο, άλλωστε, αυτόν παρέχεται – μετά την βεβαίωση, με τους καταρτιζόμενους από την Δ.Ε.Η. (και τους λοιπούς εναλλακτικούς προμηθευτές) καταλόγους, του επίμαχου φόρου βάσει του εμβαδού, της παλαιότητας και της τιμής ζώνης του ακινήτου – η δυνατότητα ανατροπής της εν λόγω βεβαιώσεως δια της εκ των υστέρων λήψεως υπ’ όψιν των, κατά την παρ. 6 υποκειμενικών κριτηρίων φοροδοτικής ικανότητας που συνεπάγονται μείωση της φορολογικής επιβαρύνσεως ή απαλλαγή από αυτήν προκειμένου, μεταξύ άλλων, να επιστραφεί «επιπλέον τέλος που τυχόν καταβλήθηκε» (βλ. παρ. 7 του άρθρου 53). Η πρόβλεψη, όμως, της ανωτέρω δυνατότητας αντίκειται στην αρχή της οριστικότητας της προσδιοριστικής του φόρου πράξεως που εμπεριέχεται στον κανόνα της βεβαιότητας του φόρου, ο οποίος αποτελεί ειδικότερη έκφανση της, καθιερουμένης με το άρθρο 78 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, αρχής της νομιμότητας του φόρου. Τέλος, η προπεριγραφείσα παραβίαση των άρθρων 1 παρ. 3 και 26 του Συντάγματος δεν αίρεται από την, προβλεπόμενη στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, δυνατότητα εκ νέου βεβαιώσεως του επίμαχου φόρου από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., αφού η νέα αυτή βεβαίωση τελεί υπό την αίρεση της μη καταβολής αυτού μέσω του λογαριασμού καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος. Β) Οι Σύμβουλοι Μ. Καραμανώφ και Ιω. Γράβαρης διετύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: τίτλος

βεβαιώσεως του επίμαχου ειδικού τέλους αποτελεί κατά τη ρητή διατύπωση του νόμου, η εγγραφή αυτού στους καταλόγους που καταρτίζει η Δ.Ε.Η. και οι εναλλακτικοί προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος, η οποία και προσδιορίζει τον υπόχρεο ανά μετρητή παροχής ηλεκτρικού ρεύματος ως και το οφειλόμενο κατά περίπτωση ποσό. Η ανάθεση όμως της βεβαιώσεως φόρου σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και δη εμπορική ανώνυμη εταιρεία, όπως είναι πλέον η Δ.Ε.Η., και, εξ ορισμού βεβαίως, οι λοιποί εναλλακτικοί προμηθευτές, αντίκειται στα άρθρα 26 και 95 του Συντάγματος, τα οποία επιβάλλουν όπως οι πράξεις ασκήσεως του πυρήνα της δημοσίας εξουσίας, ως είναι κατ'εξοχήν η βεβαίωση φόρου, εκδίδονται από όργανα της εκτελεστικής εξουσίας και ελέγχονται ακυρωτικά από το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα διοικητικά δικαστήρια. Ούτε, εξ άλλου, δύναται να θεωρηθεί ότι, αν όχι οι λοιποί προμηθευτές, τουλάχιστον η Δ.Ε.Η. έχει ως προς την αρμοδιότητα βεβαιώσεως του επίμαχου φόρου διφυή χαρακτήρα. Και τούτο διότι ο διφυής χαρακτήρας, ως νομική έννοια αναγκαία για τη διασφάλιση του κρατούντος οργανικού κριτηρίου, προϋποθέτει νομικό πρόσωπο με ένδυμα μεν ιδιωτικού δικαίου, πλην όμως λειτουργούντος όχι με κερδοσκοπικό σκοπό αλλά προς το δημόσιο συμφέρον και υπαγόμενο, χάριν τούτου, σε ειδικό καθεστώς δημοσίου δικαίου, ήτοι με προνόμια και υποχρεώσεις ασυμβίβαστα προς τις αρχές και απαιτήσεις του ελεύθερου ανταγωνισμού, στις οποίες υπάγεται πλέον η Δ.Ε.Η. σύμφωνα με την κοινοτική έννομη τάξη. Εξ άλλου, το γεγονός ότι το Δημόσιο, σε περίπτωση μη καταβολής του επίμαχου τέλους μέσω του λογαριασμού ηλεκτρικού ρεύματος, διατηρεί, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 53, αρμοδιότητα «βεβαιώσεως» και εισπράξεως αυτού σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ, δεν αίρει την αντίθεση του συστήματος του νόμου προς τις προπαρατεθείσες συνταγματικές διατάξεις. Και τούτο διότι η ως άνω «βεβαίωση» εντάσσεται πράγματι είτε στη διαδικασία τροποποίησης της αρχικής καταλογιστικής πράξεως (περιπτώσεις απαλλαγών, μειώσεων κλπ.) είτε στη διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως αυτής, η οποία, όμως, προϋποθέτει μη συμμόρφωση του οφειλέτου προς την ήδη γεννηθείσα με την εγγραφή του στους καταλόγους της Δ.Ε.Η. φορολογική υποχρέωση αυτού. Δεδομένου δε ότι η ειδική διαδικασία επιβολής του περί ου πρόκειται τέλους, όπως αυτή θεσπίζεται στις αντίστοιχες διατάξεις του ν. 4021/2011 αποτελεί θεμελιώδες και αναπόσπαστο στοιχείο αυτού, ο νόμος πάσχει αντισυνταγματικότητα στο σύνολό του, και, κατά συνέπεια, η επ' αυτού ερειδομένη και ήδη προσβαλλομένη κανονιστική απόφαση είναι και αυτή μη νόμιμη και ακυρωτέα.

22. Επειδή, εξ άλλου, η ανάθεση της εισπράξεως φόρων και τελών, δημοσίων και δημοτικών, σε μη κρατικά όργανα, όπως είναι οι τράπεζες, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία ή οργανισμοί κοινής ωφελείας έναντι

ανταλλάγματος, δεν αντίκειται στην αρχή διακρίσεως των εξουσιών, εφ' όσον τα όργανα αυτά περιορίζονται στο έργο της απλής εισπράξεως των βεβαιωμένων φόρων και τελών και δεν εξοπλίζονται περαιτέρω με μέσα αναγκαστικής εκτελέσεως (βλ. άρθρο 2 του ν.δ. 356/1974 περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, ΦΕΚ Α' 90, και άρθρο 11 παρ. 2 του ν. 2362/1995 περί Δημοσίου Λογιστικού, ΦΕΚ Α' 247, βλ. επίσης άρθρο 68 του από 24.9-20.10.1958 διατάγματος περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων, ΦΕΚ Α' 171, για την ενοικίαση φόρων, τελών και δικαιωμάτων από τους Ο.Τ.Α). Ως εκ τούτου αβασίμως προβάλλεται ότι αντίκειται στην ανωτέρω συνταγματική αρχή η ανάθεση στην Δ.Ε.Η. και τους λοιπούς εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος του έργου της εισπράξεως του επιδικού τέλους.

23. Επειδή, ο λόγος ότι η κατά τα ανωτέρω ανάθεση στην Δ.Ε.Η. του έργου της εισπράξεως της επίδικης επιβαρύνσεως αντίκειται στους καταστατικούς σκοπούς της εν λόγω επιχειρήσεως, προβαλλόμενος εκ μέρους του αιτούντος, που κατά τα ανωτέρω δεκτά στην σκέψη 4 νομιμοποιείται στην άσκηση της παρούσας αιτήσεως υπό την ιδιότητα του φορολογουμένου, πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως προβαλλόμενος εκ συμφέροντος τρίτου.

24. Επειδή, ακολούθως, για την περίπτωση μη καταβολής του τέλους μέσω του λογαριασμού κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, ορίζεται στην παράγραφο 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 ότι η ΔΕΗ και οι εναλλακτικοί προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος προβαίνουν στην έκδοση εντολής διακοπής του ρεύματος του καταναλωτή προς τον Διαχειριστή του Δικτύου, ο οποίος προβαίνει σε διακοπή της σύνδεσης και δεν το επαναχορηγούν μέχρι να εξοφληθεί το οφειλόμενο τέλος, δεν επιτρέπεται δε η αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικού ρεύματος αν δεν εξοφληθεί προηγουμένως τα ειδικό τέλος. Εξ άλλου, ο ν. 4001/2011, που ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ, ορίζει στο Δεύτερο Μέρος αυτού (άρθρα 46- 59), αναφορικά με την προμήθεια ηλεκτρικού ρεύματος από τους καταναλωτές, μεταξύ άλλων, ότι α) η προμήθεια ηλεκτρικού ρεύματος επιτρέπεται μόνον μετά από σύναψη σύμβασης προμηθείας μεταξύ προμηθευτή και πελάτη, την οποία καταρτίζει και υποβάλλει ο προμηθευτής στον πελάτη κατόπιν αιτήσεως του τελευταίου, οι δε γενικοί και ειδικοί όροι της συμβάσεως αυτής πρέπει να είναι συμβατοί με τις αρχές της καλής πίστης και τήρησης των συναλλακτικών ηθών και να καθίστανται γνωστοί στον πελάτη πριν από την σύναψη της συμβάσεως (άρθρο 47 παρ. 2) β) ο προμηθευτής δικαιούται να αρνηθεί να προμηθεύσει συγκεκριμένο πελάτη εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, όπως η ύπαρξη ληξιπροθέσμων οφειλών του πελάτη προς άλλον προμηθευτή. Οι προϋποθέσεις άρνησης προμηθείας και διακοπής της παροχής πρέπει να είναι σαφώς διατυπωμένες και να παρέχονται στον

πελάτη εκ των προτέρων και ιδίως κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της σύμβασης προμήθειας (άρθρο 48 παρ. 5).

25. Επειδή, η θεσπιζομένη, κατά τα ανωτέρω, στην παράγραφο 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 δυνατότητα της ΔΕΗ και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος να προβαίνουν σε διακοπή της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος προς τον καταναλωτή αντίκειται στο Σύνταγμα και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρη, οι δε ερειδόμενες στην ανωτέρω ρύθμιση διατάξεις του άρθρου 4 της προσβαλλομένης υπουργικής απόφασεως είναι ακυρωτές. Επί της ειδικότερης θεμελιώσεως της αντισυνταγματικότητας της ανωτέρω ρυθμίσεως έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: Με το άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος που ορίζει ότι «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη» κατοχυρώνεται, ως ατομικό δικαίωμα η οικονομική ελευθερία. Ειδική εκδήλωση του συνταγματικού αυτού δικαιώματος αποτελεί για τους ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, η ελευθερία των συμβάσεων, στη οποία ανήκουν, μεταξύ άλλων, και η σύμφυτη αξίωση της τηρήσεως των συμβατικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων. Νομοθετική επέμβαση σε συνεστημένη συμβατική σχέση είναι επιτρεπτή ως εξαιρετικό μέτρο, λαμβανόμενο στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας, όταν σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι συνάπτονται με το αντικείμενο της συμβάσεως, δικαιολογούν την ανατροπή της ομαλής εξελίξεως της συμβάσεως ή την μεταβολή των συμφωνηθέντων από τους αντισυμβαλλομένους (πρβλ. ΣτΕ 1909-10/2001 Ολομ.). Δεν επιτρέπεται, όμως, κατά την έννοια της ως άνω συνταγματικής διατάξεως, επέμβαση του νομοθέτη σε όρους συνεστημένης συμβάσεως, όταν η επέμβαση αυτή δεν αποσκοπεί στην άρση επιβλαβών για το δημόσιο συμφέρον συνεπειών της συμβάσεως, αλλά αποβλέπει σε σκοπό ξένο προς το αντικείμενο αυτής. Εν όψει των ανωτέρω, η προβλεπομένη στην παράγραφο 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 δυνατότητα διακοπής της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος σε καταναλωτή, ο οποίος δεν καταβάλλει, κατά τον οριζόμενο στο άρθρο αυτό τρόπο, το οφειλόμενο από αυτόν ειδικό τέλος, αν και κατά τα λοιπά προσφέρεται στην καταβολή του αντιτίμου του οικείου λογαριασμού κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, αποτελεί συνταγματικώς ανεπίτρεπτη επέμβαση στην συμβατική σχέση μεταξύ του καταναλωτή και του προμηθευτή ηλεκτρικού ρεύματος και προσβολή του δικαιώματος του πρώτου για ελεύθερη απόλαυση των απορρεόντων από την σχετική σύμβαση προμήθειας δικαιωμάτων του. Πράγματι εκ του ότι θεμιτώς, κατά τα ειδικότερον εκτεθέντα ανωτέρω,

ανάγεται σε νόμιμο τίτλο βεβαιώσεως για το Δημόσιο η εγγραφή του καταναλωτή στις μηχανογραφικές καταστάσεις των προμηθευτών ηλεκτρικής ενεργείας και προβλέπεται η είσπραξη του ειδικού τέλους ενιαίως με την εξόφληση του οικείου λογαριασμού καταναλώσεως, ουδόλως παρέπεται ότι είναι δυνατόν να επακολουθεί, ως συνέπεια της μη καταβολής του τέλους και εν είδει κυρώσεως, η διακοπή της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος στον συνεπή απέναντι στον αντισυμβαλλόμενο του προμηθευτή καταναλωτή, διότι με τον τρόπο αυτό υπάρχει επέμβαση στην μεταξύ αυτών συμβατική σχέση. Τούτο δε, διότι η επιδίωξη διασφάλισης της καταβολής νομίμως προβλεπομένης φορολογικής επιβαρύνσεως συνιστά σκοπό θεμιτό μεν καθεαυτό, όμως άσχετο με το αντικείμενο της συμβάσεως παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Εξ άλλου, με την κύρωση της διακοπής από τον Διαχειριστή του Δικτύου της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος σε φορολογούμενο για τον λόγο ότι δεν είναι συνεπής με φορολογικές υποχρεώσεις άσχετες προς τις απορρέουσες από την σύμβαση προμηθείας ηλεκτρικού ρεύματος υποχρεώσεις του παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας, διότι πρόκειται περί μέτρου το οποίο άγει σε αναίρεση της καθολικότητας της παροχής των υπηρεσιών κοινωφελούς δικτύου εξυπηρετήσεως για λόγο, ο οποίος δεν είναι συναφής με την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας. Κατά την γνώμη του Αντιπροέδρου Ν. Σακελλαρίου, των Συμβούλων Γ. Παπαγεωργίου, Γ. Ποταμιά, Μ. Παπαδοπούλου και Θ. Αραβάνη, με την οποία συντάχθηκε και η Πάρεδρος Φρ. Γιαννακού, η κύρωση της διακοπής της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος σε περίπτωση μη καταβολής του επίμαχου “τέλους” αντίκειται όχι μόνον στο άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος και την αρχή της αναλογικότητας κατά τα εκτεθέντα ανωτέρω, αλλά επίσης και στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι συνεπάγεται στέρηση κοινωνικού αγαθού ζωτικής σημασίας, ουσιώδους για την αξιοπρεπή, υπό τα σύγχρονα δεδομένα, διαβίωση του ανθρώπου. Περαιτέρω, κατά την γνώμη των Συμβούλων Αι. Σακελλαροπούλου και Α-Γ.Βώρου, το επίμαχο μέτρο, η διακοπή δηλαδή του ηλεκτρικού ρεύματος ως μέτρου εξαναγκασμού για την καταβολή του ειδικού τέλους, αντίκειται, κατά το μέρος που αφορά σε φυσικά πρόσωπα, στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος, δεδομένου ότι χρησιμοποιεί αγαθό ζωτικής σημασίας για την ανθρώπινη διαβίωση, προκειμένου να εξασφαλίσει την εκπλήρωση φορολογικής υποχρεώσεως για λόγους ασύνδετους προς το περιεχόμενο της συμβάσεως μεταξύ καταναλωτή και προμηθευτή του ηλεκτρικού ρεύματος, κατά δε το μέρος που αφορά σε νομικά πρόσωπα, αντίκειται στο άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος, κατά τα προεκτεθέντα. Εξ άλλου, κατά την γνώμη των Συμβούλων Χρ. Ράμμου, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνη, Ι. Γράβαρη, Μ. Σταματελάτου και Β. Αραβαντινού, η διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος, όπως προβλέπεται στην ανωτέρω

διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, αποτελεί μέτρο εξαναγκασμού για την καταβολή του επίδικου τέλους ασύνδετο με υπαιτιότητα του φορολογουμένου ή με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ως καταναλωτή ηλεκτρικής ενέργειας και με τα χαρακτηριστικά αυτά το εν λόγω μέτρο αντίκειται ευθέως στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος για το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου. Τούτο δε, διότι χρησιμοποιεί αγαθό ζωτικής σημασίας για την ανθρώπινη διαβίωση ως μοχλό πίεσης για την εκπλήρωση φορολογικής υποχρέωσης, υποβιβάζοντας έτσι τον άνθρωπο από υποκείμενο της εννόμου τάξεως σε απλό μέσον για την επίτευξη (οσονδήποτε σοβαρών, αδιάφορο) δημόσιων σκοπών. Επί ευθείας, άλλωστε, όπως εν προκειμένω, προσβολής της κατά το ανωτέρω άρθρο 2 του Συντάγματος «πρωταρχικής υποχρέωσης της Πολιτείας» να σέβεται, σε κάθε ανεξαιρέτως περίπτωση, την ανθρώπινη αξία, δεν νοείται διακριτή αντίθεση και σε άλλες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων επί μέρους συνταγματικές διατάξεις ή στην αρχή της αναλογικότητας καθόσον τα σχετικά ζητήματα προϋποθέτουν ρυθμίσεις συμβατές, πάντως, με την πιο πάνω θεμελιώδη υποχρέωση καθ' εαυτήν (πρβλ., μεταξύ άλλων, ΑΕΔ 1/2010, καθώς και συγκλίνουσα με την πλειοψηφία γνώμη στην ΣτΕ 1213/2010 Ολομ.). Τέλος, κατά την γνώμη της Συμβούλου Ο. Ζύγουρα η διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/11, κατά το μέρος που με αυτήν προβλέπεται η διακοπή ηλεκτροδοτήσεως του ακινήτου, σε περίπτωση μη καταβολής του προβλεπομένου με το άρθρο αυτό ειδικού τέλους, αντίκειται προς την συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Και τούτο, διότι η εκπλήρωση φορολογικής υποχρεώσεως των ιδιοκτητών των ακινήτων, την οποία αυτοί έχουν έναντι του κράτους και εκπληρώνουν, κατά τας διατάξεις του άρθρου αυτού, δια της Δ.Ε.Η. ή των εναλλακτικών προμηθευτών, στους οποίους έχει ανατεθεί, υπό τους εκτεθέντας περιορισμούς, η διαδικασία βεβαιώσεως και εισπράξεως του φόρου αυτού, δεν συνάπτεται προς την απορρέουσα από την σχέση μεταξύ των ιδιοκτητών των ακινήτων και της Δ.Ε.Η. ή του εναλλακτικού προμηθευτού, ως παρόχων ηλεκτρικού ρεύματος, υποχρέωση των τελευταίων να διασφαλίζουν, κατά τους όρους του νόμου και των σχετικών συμβάσεων, την παροχή στους πελάτες των ηλεκτρικής ενεργείας, ήτοι αγαθού, η παροχή του οποίου αποτελεί υπηρεσία γενικού ενδιαφέροντος, βάσει δε των σχετικών ρυθμίσεων του κοινοτικού δικαίου (οδηγία 2009/72/ΕΚ), σε καθεστώς απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας, το κράτος οφείλει εν πάση περιπτώσει να διασφαλίζει στους πολίτες την δυνατότητα προσβάσεως στην σχετική καθολική υπηρεσία.

26. Επειδή, ως προς το αντιμετωπισθέν στην προηγούμενη σκέψη ζήτημα, μειοψήφησαν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, οι Αντιπρόεδροι Σ. Ρίζος, Δ. Πετρούλιας, Αγγ. Θεοφιλοπούλου και οι Σύμβουλοι Ν. Ρόζος, Δ. Μαρινάκης και Φ. Ντζίμας, οι οποίοι υπεστήριξαν τη γνώμη ότι η

επίμαχη διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 53 του ν. 421/2011 είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα, με τις ακόλουθες σκέψεις: Σύμφωνα με τη νομολογία της Ολομέλειας του Δικαστηρίου (ΣτΕ 1909-10/2001), το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος δεν αποκλείει τη δυνατότητα νομοθετικής επέμβασης στην εξέλιξη συνεστημένης συμβατικής σχέσης, η οποία μάλιστα μπορεί να συνίσταται όχι μόνον στην «αναγκαστική προσαρμογή», αλλά και στην κατάργηση της σύμβασης από τον νομοθέτη, εφ' όσον όμως τούτο «δικαιολογείται για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως είναι η βλάβη της εθνικής οικονομίας», η δε σχετική νομοθετική ρύθμιση, επιβαλλόμενη με γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Στην προκειμένη περίπτωση, συντρέχουν όλες οι ανωτέρω προϋποθέσεις, οι οποίες δικαιολογούν το επίμαχο νομοθετικό μέτρο της διακοπής της ηλεκτροδότησης του βαρυνόμενου ακινήτου, ως μέσο εξαναγκασμού για την καταβολή του επίδικου τέλους, εάν ο χρήστης δεν προβαίνει στην καταβολή του μαζί με τον λογαριασμό κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος. Ειδικότερα, όπως έχει ήδη εκτεθεί (βλ. ανωτέρω σκέψη 8), ρητώς στην ίδια τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, με την οποία θεσπίζεται το επίδικο έκτακτο τέλος, εξαγγέλλεται ότι αυτό επιβάλλεται «για επιτακτικούς λόγους εθνικού συμφέροντος που συνίσταται στην άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος». Όπως δε επισημαίνεται και στην αιτιολογική έκθεση επί του ανωτέρω άρθρου 53, η επιβολή του εν λόγω τέλους υπαγορεύθηκε από την επιτακτική ανάγκη να ληφθούν έκτακτα και «κατεπείγοντος χαρακτήρα» μέτρα, ώστε να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι μείωσης του ελλείμματος τόσο για το 2011 όσο και για το 2012. Συνεπώς, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, η κατεπείγουσα, όπως τονίζεται στην αιτιολογική έκθεση, είσπραξη των προϋπολογιζόμενων ποσών από το εν λόγω έκτακτο τέλος, συνιστά όχι έναν συνήθη δημοσιονομικό στόχο, αλλά σκοπό εθνικού συμφέροντος, αφού, και σε συνδυασμό με λοιπά λαμβανόμενα μέτρα, συμβάλλει στην αντιμετώπιση της οξείας δημοσιονομικής κρίσεως που αντιμετωπίζει η Χώρα. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, δηλαδή της ανάγκης κατεπείγουσας πραγματοποίησης εσόδων, για την άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, ο νομοθέτης επέλεξε, ως το πλέον πρόσφορο, κατά την κυριαρχική του εκτίμηση, μέτρο, την επιβολή του επίδικου έκτακτου τέλους, όχι επί οιαδήποτε ακινήτου (δομημένου ή αδόμητου), αλλά ειδικώς μόνον επί των «ηλεκτροδοτούμενων» δομημένων επιφανειών των ακινήτων. Και τούτο διότι απέβλεψε τόσο στη φορολόγηση των εν δυνάμει ενεργών, λειτουργικά, οικοδομών (για οικιστική ή εμπορική χρήση), όσο και στην άμεση (οιονεί αυτόματα) και με ελάχιστη, σε σχέση με τις συνήθεις χρονοβόρες διαδικασίες καταλογισμού και

είσπραξης των φόρων, δαπάνη για το Δημόσιο, καταβολή του τέλους μαζί με τον λογαριασμό του ηλεκτρικού ρεύματος. Ακριβώς δε λόγω αυτού του διττού σκοπού δικαιολογείται πλήρως η φορολόγηση μόνον των ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών των ακινήτων και όχι και των λοιπών μη ηλεκτροδοτούμενων, δομημένων, καθώς και των αδόμητων ακινήτων. Για την ικανοποίηση του ανωτέρω σκοπού, δηλαδή, της κατεπείγουσας πραγματοποίησης εσόδων, ο νομοθέτης, επί πλέον, αφ' ενός προέβλεψε την υποχρέωση καταβολής του τέλους μαζί με τον λογαριασμό του ηλεκτρικού ρεύματος από τον χρήστη του ακινήτου, ορίζοντας ότι, σε περίπτωση μισθωμένων ακινήτων, με την καταβολή αυτή επέρχεται αυτοδικαίως ο συμψηφισμός με οφειλόμενα ή μελλοντικά μισθώματα. Ρητώς δε όρισε (παρ. 12 του άρθρου 53) ότι η ρύθμιση αυτή κατισχύει κάθε άλλης αντίθετης συμφωνίας των συμβαλλόμενων μερών, επεμβαίνοντας με τον τρόπο αυτό στην μεταξύ του μισθωτή και εκμίσθωση σχέση, για σκοπό που δεν συνδέεται «άμεσα» με την σύμβαση μίσθωσης, αλλά αποβλέπει στην άμεση είσπραξη του τέλους. Οι ανωτέρω ειδικές αυτές ρυθμίσεις, (επιβολή του τέλους μόνον στα ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα, υποχρέωση καταβολής του τέλους από τον χρήστη του ακινήτου με τον λογαριασμό του ηλεκτρικού ρεύματος και απαγόρευση (διακοπή) της ηλεκτροδότησης του ακινήτου σε περίπτωση μη καταβολής του τέλους) αποτελούν πρόσφορα και αναγκαία μέτρα για την εξυπηρέτηση του ανωτέρω σκοπού, αφού προφανώς εξυπηρετούν την κατεπείγουσα ανάγκη πραγματοποίησης των εσόδων από το επίδικο τέλος. Τούτο δε διότι, η μεν άμεση είσπραξη του τέλους δεν είναι πάντα ευχερής από τον ιδιοκτήτη του ακινήτου, που είναι και το υποκείμενο του φόρου, όταν αυτός δεν είναι και ο χρήστης του ακινήτου ή όταν αυτό είναι αδήλωτο ή αυθαίρετο. Εξ άλλου, η διακοπή της ηλεκτροδότησης του ακινήτου αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο εξαναγκασμού για την πληρωμή της φορολογικής αυτής οφειλής. Και βεβαίως ο περιορισμός αυτός της συμβατικής ελευθερίας, δηλαδή της απαγόρευσης παροχής ηλεκτρικού ρεύματος στο βαρυνόμενο ακίνητο, σε περίπτωση μη καταβολής του τέλους, δεν αποτελεί ρύθμιση άσχετη προς το αντικείμενο της σύμβασης ηλεκτροδότησης. Η σχέση είναι προφανής, αφού το επίμαχο τέλος επιβάλλεται, για τους προαναφερθέντες εθνικού (και όχι απλώς δημόσιου) συμφέροντος λόγους, μόνον στα ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα, δηλαδή βαρύνει ακίνητα για τα οποία υπάρχει σύμβαση παροχής ηλεκτρικού ρεύματος. Άλλωστε, σύμφωνα με την ήδη ισχύουσα νομοθεσία, αναγκαία προϋπόθεση για την ηλεκτροδότηση οικοδομής, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών ανέγερσής της, είναι η βεβαίωση της αρμόδιας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) ότι έχει υποβληθεί δήλωση του ιδιοκτήτη ή της επιχείρησης κατασκευής, συνοδευόμενη με τα προβλεπόμενα από τη φορολογική νομοθεσία παραστατικά, προκειμένου να διασφαλίζεται η διενέργεια φορολογικού

ελέγχου των ιδιοκτητών και των επιτηδευματιών που εκτέλεσαν τις εργασίες ανέγερσης της οικοδομής (βλ. άρθρα 8 του ν. 1882/1990, 35 και 36 του ν. 2238/1994 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις). Επίσης, τα άρθρα 6 του ν. 25/1975, 10 παρ. 2 του ν. 1080/1980 και 24 του ν. 2130/1993, που αφορούν δημοτικούς φόρους, προβλέπουν τη διακοπή της ηλεκτροδότησης του ακινήτου σε περίπτωση μη καταβολής τους. Ίδια ρύθμιση είχε προβλεφθεί και για την έκτακτη εισφορά του άρθρου 2 του ν. 2019/1992. Εκτός της φορολογικής νομοθεσίας, η απαγόρευση της ηλεκτροδότησης του ακινήτου προβλέπεται ήδη και στην πολεοδομική νομοθεσία. Συγκεκριμένα, ρητώς απαγορεύεται, κατ' αρχήν η ηλεκτροδότηση οικοδομής, την οποία ο ιδιοκτήτης έχει ανεγείρει αυθαιρέτως, δηλαδή κατά παράβαση της πολεοδομικής νομοθεσίας (βλ. άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 1512/1985, το οποίο απαγορεύει επίσης και τη σύνδεση του ακινήτου με κάθε άλλου είδους δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών και φυσικού αερίου). Πρέπει δε επίσης να σημειωθεί ότι με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ αναγνωρίζεται ευρύτατη εξουσία στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε περιορισμούς στη χρήση αγαθών, ειδικώς «προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων» (βλ. ανωτέρω σκέψη 15). Τέλος, το επιβαλλόμενο μέτρο, εν όψει του επιδιωκόμενου σκοπού, δηλαδή της κατεπείγουσας εθνικής ανάγκης είσπραξης εσόδων για την άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, δεν προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, αφού μάλιστα η ρύθμιση αυτή δεν καθιστά αδύνατη, αλλά απλώς δυσχεραίνει τη χρήση του ακινήτου, προβλέπει δε την άρση της διακοπής της ηλεκτροδότησης μετά την καταβολή του οφειλόμενου τέλους. Ο ανωτέρω σκοπός, όπως έχει ήδη εκτεθεί, δεν μπορεί να επιτευχθεί με τα προβλεπόμενα μέσα διοικητικής εκτέλεσης (τα οποία είναι και σοβαρότερα για τον οφειλέτη, αφού μπορεί να φθάσουν έως και την αναγκαστική κατάσχεση και εκποίηση του ακινήτου), δεδομένου ότι αυτά απαιτούν και μεγαλύτερο χρόνο και αυξημένη δαπάνη για το Δημόσιο και συνεπώς είναι απρόσφορα για το σκοπό που επιδιώκεται, εν όψει μάλιστα και των εγγενών αδυναμιών του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, αλλά και των ενδεχομένων χρονοβόρων δικαστικών αμφισβητήσεων. Άλλωστε, στη νομοθεσία προβλέπονται και άλλοι πολύ σοβαρότεροι περιορισμοί, όχι μόνον της οικονομικής, αλλά και της προσωπικής ελευθερίας για την μη καταβολή των προς το Δημόσιο οφειλών. Όπως είναι η μη χορήγηση πιστοποιητικού φορολογικής ενημερότητας, η οποία έχει ως συνέπεια σοβαρούς περιορισμούς της συμβατικής ελευθερίας, καθώς και της ελεύθερης γενικά ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (βλ. άρθρο 26 του ν. 1882/1990 και 1 της απόφασης 1109793/1999 (ΦΕΚ Β' 2134/99) του Υπουργού Οικονομικών), η απαγόρευση εξόδου του οφειλέτη από τη Χώρα,

ρύθμιση η οποία ίσχυσε στο παρελθόν και έχει κριθεί, κατ' αρχήν, σύμφωνη προς το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ (βλ. ΣτΕ. 4674/1998 Ολομ. και ΕΔΔΑ Riener κατά Βουλγαρίας, της 25.5.2006), προσωρινή αναστολή της λειτουργίας καταστήματος ή γραφείου ή άλλης επαγγελματικής εγκατάστασης σε περίπτωση φορολογικών παραβάσεων (βλ. άρθρο 13 ν. 2523/1997), ενώ, εξάλλου, η μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο αποτελεί και ποινικό αδίκημα και μάλιστα, αναλόγως του οφειλόμενου ποσού, και κακουργηματικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με τις ανωτέρω σκέψεις, το επίμαχο μέτρο της απαγόρευσης της ηλεκτροδότησης των ακινήτων, λόγω μη καταβολής επίδικου τέλους, δεν προσκρούει, κατά την μειοψηφούσα αυτή γνώμη, στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε σε άλλη συνταγματική διάταξη, οι δε αντίθετοι λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι.

27. Επειδή, στο άρθρο 5 παρ. 1 της προσβαλλομένης υπουργικής αποφάσεως και υπό τον τίτλο “Διαδικασία απόδοσης του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. από την Δ.Ε.Η. στο Ελληνικό Δημόσιο” ορίζεται ότι «Με τη συμπλήρωση της 20ης ημέρας (ή της επόμενης εργάσιμης) από τη λήξη του μήνα που εισπράχθηκε το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε., η Δ.Ε.Η. και οι εναλλακτικοί προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος οφείλουν να καταθέτουν το εισπραχθέν ποσό στο Κ.Α.Ε. 0224 του προϋπολογισμού». Εξ άλλου, με την υπ' αριθμ. 2/69273/0020/5.10.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως, ενεγράφη στον προϋπολογισμό Κωδικός Αριθμός Εισόδου (Κ.Α.Ε.) με αριθμό 0224 και την ονομασία «Εκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών». Συνεπώς, όσα ισχυρίζεται ο αιτών σχετικά με καταχώρηση του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. στον κρατικό προϋπολογισμό κατά παράβαση του άρθρου 79 του Συντάγματος, κατά τρόπο εσφαλμένο και παραπλανητικό και ειδικότερα για το λόγο ότι ο αναφερόμενος στην ως άνω προσβαλλομένη απόφαση Κ.Α.Ε. αφορά σε Κωδικό Αριθμό Εξόδων με τίτλο «Επίδομα δυσμενών και ειδικών συνθηκών εργασίας» είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

28. Επειδή, εν όψει των ανωτέρω, η κρινομένη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή εν μέρει και να ακυρωθούν οι διατάξεις του άρθρου 4 της προσβαλλομένης υπουργικής αποφάσεως, στο μέτρο που με αυτές εξειδικεύεται και συμπληρώνεται η προβλεπομένη στην παράγραφο 11 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011 ρύθμιση περί διακοπής της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος σε περίπτωση μη καταβολής του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. μέσω του λογαριασμού κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, ρύθμιση, η οποία, κατά τα ανωτέρω γενόμενα δεκτά, είναι ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα ως αντισυνταγματική.

29. Επειδή, κατά τα λοιπά η κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Σημείωμα

Το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι, θα μπορούσε να πει κανείς, ο «φυσικός» δικαστής της συνταγματικότητας των περισσότερων από τις δημόσιες πολιτικές και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της τρέχουσας δημοσιονομικής κρίσης ή, αλλιώς, των λεγόμενων πολιτικών του Μνημονίου. Όπως με τη βασική απόφαση για το Μνημόνιο (ΣτΕ 668/2012 Ολ., σε: www.constitutionalism.gr), έτσι και με αυτή καθώς και με άλλες αποφάσεις, το Συμβούλιο της Επικρατείας φαίνεται ότι διαμορφώνει μια προσεκτική νομολογιακή πολιτική, που με κάποια δόση σχηματικότητας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως στάση «κριτικής αποδοχής». Αποφεύγει να διαπιστώσει αντισυνταγματικότητες, τουλάχιστον όσον αφορά τις μείζονες πολιτικές επιλογές, αλλά ταυτόχρονα δεν παραλείπει να στείλει το μήνυμα στην πολιτική εξουσία και το νομοθέτη ότι προσεγγίζει (συνταγματικά) όρια που δεν πρέπει εφεξής να υπερβεί (βλ. *A. Καϊδατζή*, 'Μεγάλη πολιτική' και ασθενής δικαστικός έλεγχος. Συνταγματικά ζητήματα και ζητήματα συνταγματικότητας στο 'Μνημόνιο', σε: www.constitutionalism.gr).

Με την απόφαση αυτή, η Ολομέλεια κρίνει ότι η βασική πολιτική επιλογή που έχει ενώπιόν της, η επιβολή του έκτακτου ειδικού τέλους στα ακίνητα, όπως και το βασικό μέτρο προς εφαρμογή της, η είσπραξη του τέλους μέσω των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος, δεν αντίκεινται στο Σύνταγμα, είναι ωστόσο αντισυνταγματικό ένα παράλληλο μέτρο, η κύρωση της διακοπής ρεύματος σε περίπτωση μη πληρωμής του τέλους.

Δύο τουλάχιστον σημεία έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο σκεπτικό της απόφασης και αξίζει να μνημονευθούν.

Πρώτον, αυτό που εντυπωσιάζει, ήδη από τις πρώτες γραμμές της απόφασης, είναι πόσο υπερτονίζει το Δικαστήριο και επιμένει στον *έκτακτο και προσωρινό* χαρακτήρα του μέτρου, παρόλο που αυτός κάθε άλλο προφανής είναι. Αν εξαιρέσει κανείς το χαρακτηρισμό του ως «έκτακτου» τέλους, λίγα πράγματα στο νόμο δείχνουν ότι πρόκειται για προσωρινό μέτρο. Το Δικαστήριο καθιστά σαφές ότι η κρίση του θα ήταν πιθανότατα διαφορετική, εάν επρόκειτο για πάγια ρύθμιση. Εξίσου σαφές είναι και το έμμεσο μήνυμα προς τον μελλοντικό νομοθέτη που θα θελήσει να παρατείνει το μέτρο ή να το επαναθεσπίσει με άλλο όνομα...

Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν διστάζει να κρίνει αντισυνταγματική μία, έστω παράπλευρη, αλλά πάντως σημαντική για την αποτελεσματικότητα του μέτρου, πτυχή του. Ο κύριος λόγος όμως της αντισυνταγματικότητας είναι ότι η ρύθμιση αντίκειται στην ελευθερία των συμβάσεων. Αυτό μπορεί να ιδωθεί ως ένα μήνυμα με διπλό αποδέκτη. Καταρχάς, μήνυμα προς την πολιτική εξουσία ότι η καταρχήν ανοχή του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν αποτελεί *carte blanche* για το

νομοθέτη. Και, ταυτόχρονα, μήνυμα προς όσους αμφισβητούν τη συνταγματικότητα των μέτρων, αφού το Συμβούλιο εξακολουθεί να αποφεύγει να διαπιστώσει παραβίαση περιουσιακών ή κοινωνικών δικαιωμάτων ή της αρχής της ισότητας (βλ. ιδίως τη σημαντική συμβολή των *Ξ. Κοντιάδη/Α. Φωτιάδου*, Κοινωνικά δικαιώματα, αναλογικότητα και δημοσιονομική κρίση, ΔτΑ 2012, σ. 27 επ., και αναδημοσίευση σε: www.constitutionalism.gr).

Ακρίτας Καϊδατζής